

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra policejních činností

Historie české služební kynologie

Diplomová práce

History of the Czech service cynology

Master Thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Michal DLOUHÝ, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Pavlína TONDROVÁ

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Mladé Boleslavi, dne 7. 3. 2023

.....

Bc. Pavlína TONDROVÁ

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce, panu JUDr. Michalovi Dlouhému, Ph.D., za věnovaný čas, odborné vedení a potřebné konzultace ke zkvalitnění mé práce. Taktéž mu děkuji za poskytnutí nezbytných materiálů, ke kterým bych jinak neměla přístup. Dále bych ráda poděkovala mé rodině, za věnovaný čas k přečtení této práce a za jejich připomínky.

ANOTACE

Diplomová práce je zpracována na téma Historie české služební kynologie. Práce vychází ze studia odborné literatury, zákonů a webových zdrojů. První část práce se zabývá využíváním cvičených psů u bezpečnostních složek v současnosti, poté popisují nejčastěji používaná plemena služebních psů u Policie České republiky. Následující kapitola je zaměřená na obsáhlou historii služební kynologie na našem území, její vznik a vývoj. Dále je zmíněn vznik kynologie v četnické službě, na kterou navazuje Hlavní správa Veřejné bezpečnosti a poté zavedení kynologie u Pohraniční stráže. Důležitou kapitolou je využití služebních psů na pachové práce. V neposlední řadě je v práci kapitola, věnující se vývoji právní úpravy týkající se využívání služebních psů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Služební pes * služební kynologie * četnická služba * psovod * Pohraniční stráž * pachová komparace * metoda pachových konzerv * kriminalistická odorologie

ANNOTATION

The theme of this master thesis is History of the Czech service cynology. The thesis draws from specialized literature, statutes and web resources. The first part of the work deals with the use of trained dogs by security forces in the present. Then I describe the most frequently used breeds of service dogs by the Police of the Czech Republic. The following chapter is focused on the rich history of service cynology in our territory, its origin and development. In the work is mentioned the formation of cynology in the civil guard service, which is followed by the Main Administration of Public Security and then the implementation of cynology in the Border Guard. A major chapter is the use of service dogs for scent work. Last but not least, the work includes a section dedicated to the development of legislation regarding to the use of service dogs.

KEYWORDS

Service dog * service cynology * civil guard service * canine officer * border guard * scent comparison * method of odor preserves * criminal odorology

OBSAH

ÚVOD	8
1 VYUŽÍVÁNÍ CVIČENÝCH PSŮ U BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK V SOUČASNOSTI	10
1.1 Služební kynologie u Policie České republiky	10
1.2 Základní využití služebních psů u Policie České republiky	10
1.3 Kategorie služebních psů Policie České republiky dle jejich upotřebitelnosti	11
1.3.1 Hlídkoví služební psi	11
1.3.2 Pátrací služební psi	12
1.3.3 Psi specialisté	13
1.3.4 Strážní psi	16
1.4 Kriministická odorologie	17
1.4.1 Kriministická olfaktorika	17
1.5 Současná služební kynologie u Armády České republiky	18
1.6 Současná služební kynologie u Celní správy České republiky	20
1.7 Současná služební kynologie u Vězeňské služby České republiky	21
2 NEJČASTĚJI POUŽÍVANÁ PLEMENA SLUŽEBNÍCH PSŮ U POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	23
2.1 Historie a původ německého ovčáka, jakožto nejpoužívanějšího plemene u bezpečnostních složek	23
2.2 Německý ovčák v podmínkách Českých zemí	25
2.3 Belgický ovčák – malinois	26
2.4 Rottweiler	27
2.5 Labradorský retrívr	27
3 HISTORIE SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE	28
3.1 Vznik, vývoj a počátek kynologie, aneb jak to všechno začalo	28
3.2 Počátky kynologie v Českých zemích	29
3.3 Vznik kynologie v četnické službě	30
3.3.1 Četnická služba a první zmínky o využití služebních psů	30
3.3.2 Oficiální zavedení psů do četnické služby	32
3.3.3 První četnický psinec a události po roce 1915	33
3.3.4 Výcvikové středisko Nové Hrady a události po roce 1923	36
3.3.5 Ústav pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelicích	39
3.3.6 Osobnosti, které stály u zrodu služební kynologie četnictva	42
3.3.6.1 Theodor Rotter	42
3.3.6.2 Josef Ježek	43
3.3.6.3 Oldřich Pinkas	45
3.3.6.4 Adolf Horák	47
3.3.7 Smrt psovoda Aloise Taubra	48

3.4	Hlavní správa Veřejné bezpečnosti po roce 1945	49
3.4.1	Výcvik služebních psů pod vedením Hlavní správy Veřejné bezpečnosti	51
3.5	Výcvikové středisko Býchory	53
3.5.1	Osobnosti výcvikového střediska v Býchorech, které se zapsaly do dějin služební kynologie	54
3.6	Zavedení kynologie u Pohraniční stráže	57
3.6.1	Poddůstojnická škola psůvodů Pohraniční stráže	59
3.6.2	Zavedení nového plemene do Pohraniční stráže	60
3.6.3	Chovatelská stanice Libějovice.....	61
3.6.4	Další chovné stanice Pohraniční stráže.....	62
3.7	Chovatelská stanice služebních psů v Prackovicích nad Labem	63
3.8	Využití služebních psů na pachové práce	65
3.8.1	Metoda pachových konzerv	66
3.8.2	Historické počátky metody pachových konzerv	67
3.8.3	Zavedení metody pachových konzerv v Československu	69
3.8.4	Výcvikové středisko metody pachové identifikace v Dolních Břežanech	71
4	VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY TÝKAJÍCÍ SE VYUŽÍVÁNÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ	72
4.1	Kriminalistická olfaktorika jako důkazní prostředek	80
4.2	Návrh de lege ferenda	83
	ZÁVĚR	86
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	87
	MONOGRAFIE	87
	LEGISLATIVNÍ ZDROJE	88
	INTERNETOVÉ ZDROJE	89

ÚVOD

Pes je našim společníkem již od nepaměti, kdy pomáhal lidem obstarávat potravu a poskytoval jim bezpečí. Přestože dnešní doba skýtá nepřeborné množství vyspělých technologií k odhalování kriminality, nemáme doposud účinnějšího nástroje, který by dokázal plně nahradit vrozené vlastnosti psů. Schopnosti dobře vycvičeného psa byly zvláště oceněny hlavně v 19. století za války, kdy byli cvičeni pro válečné účely a lidé spatřili, čeho všeho je speciálně vycvičený pes schopen. Od této doby neodmyslitelně patří k bezpečnostním složkám.

Služební pes je využíván k mnoha specializacím. Psi jsou schopni vyhledávat nástražné výbušné systémy, což již několikrát zachránilo nejen psovodům život. Nepostradatelný je i pro Celní správu České republiky, kde služební pes slouží k vyhledávání omamných a psychotropních látek a napomáhá tak odhalovat trestné činy nedovolené výroby a držení omamných psychotropních látek a jedů. Můžeme se pyšnit i tím, že jsme byli mezi prvními, kdo vycvičil psy na vyhledávání cigaret a tabákových výrobků, dokonce i na vyhledávání ohrožených druhů živočichů. O tom, že psí čenich je dokonalým nástrojem svědčí i fakt, že je bez obtíží schopen nalézt ostatky lidského těla ukryté ve štolách, jímkách, či dokonce několik metrů pod vodní hladinou. Pachatel na každém místě trestného činu zanechává pachové stopy, které jeho tělo produkuje a není schopen tento proces ovlivnit. Jedná se o stopy latentní, a právě těmito stopami se zabývá kriminalistická odorologie, jejíž problematika je zde taktéž rozebrána.

Cesta k prosazení využívání služebních psů nebyla zdaleka jednoduchým procesem. Byla spíše trnitá. Hlavní osobností, která se zasloužila o prosazení a rozvoj četnické kynologie na našem území, byl rytmistr Theodor Rotter. Byl to on, kdo vycvičil první dva služební psy plemene německý ovčák a dokázal přesvědčit ministerstvo zeměbrany, aby povolilo zařadit služební psy mezi četnictvo. Tito psi dosahovali skvělých výsledků, což vedlo k rozšíření služebních psů na četnických stanicích a započala výstavba prvního četnického psince v Písku. To odstartovalo éru úspěšné Československé kynologie. Dalším důležitým mezníkem pro služební kynologii na našem území bylo zavedení kynologie u

Pohraniční stráž, která sloužila k ochraně západních a jižních hranic země. Docházelo zde k hojnému využívání služebních psů při pátrání po zběhlých osobách nebo narušitelích hranic.

Vznikaly i četné chovatelské stanice služebních psů. Mezi nejznámější chovatelskou stanicí z tohoto období se řadí chovatelská stanice služebních psů v Prackovicích nad Labem. Tato chovatelská stanice byla navštívena i mnohými delegacemi z ciziny, což svědčilo o úrovni, na které se Československá kynologie nacházela. Zahraniční země se u nás inspirovaly ohledně výchovy a výcviku štěňat. Mezi nejdůležitější delegace se řadila delegace z Kuby, která do Prackovic přijela i s tamním policejním prezidentem, aby od nás pochytili výchovné a cvičební praktiky. Tato chovatelská stanice funguje dodnes.

Jedním z nejdůležitějších témat této diplomové práce, je využití služebních psů na pachové práce a s tím spojená metoda pachových konzerv. Jedná se o dnešní metodu pachové identifikace, která je založena na principu, že pach každé lidské osoby je jedinečný a speciálně vycvičený pes je díky svému čichu schopen diferenciovat i malé množství molekul, které pachatel zanechal na místě činu. Na našem území byla tato technika utajována, jelikož odpovědné orgány tehdejšího Československého státu nechtěly zveřejňovat všechny metody a technologie, kterými disponovaly. I když je využití policejního psa k nalezení kriminalistické stopy a k pátrání po osobách na denním pořádku, nemáme zákonnou právní úpravu, která by blíže specifikovala užití služebního psa. Pes je považován pouze jako donucovací prostředek.

Za cíl diplomové práce jsem si stanovila popsat historický vývoj služební kynologie na našem území s následným rozebráním problematiky metody pachové identifikace a s tím spojený vývoj právní úpravy týkající se využívání služebních psů. V poslední kapitole diplomové práce je popsán můj návrh de lege ferenda.

1 Využívání cvičených psů u bezpečnostních složek v současnosti

1.1 Služební kynologie u Policie České republiky

Nejprve bych ráda uvedla vysvětlení pojmu služební kynologie. Služební kynologií se rozumí: „*Činnost spojená s držením, ošetřováním, chovem, výchovou, výcvikem a používáním služebních psů.*“¹

Služební kynologie na území České republiky má velice bohatou tradici, kdy počátky využívání psovodů spadají až do období Rakousko-Uherské monarchie. V dnešní době je služební kynologie zaštitěna Odborem služební kynologie a hipologie (dále jen OSKH), jenž poskytuje odbornou přípravu psovodů ve specializovaných výcvikových střediscích a zároveň zabezpečuje chov psů. V současné době využívá Policie České republiky 714 služebních psů. Do výkonu služby je zařazeno 413 hlídkových, výjezdových a strážních psů a 278 psů – specialistů.²

1.2 Základní využití služebních psů u Policie České republiky

Obecně jsou služební psi využíváni k plnění těchto úkolů:

1. *ochraně veřejného pořádku, bezpečnosti osob a majetku,*
2. *zajišťování bezpečnosti chráněných objektů, prostorů a osob,*
3. *ochraně vnitrostátních letišť s mezinárodním provozem,*
4. *předcházení a odhalování trestných činů a přestupků,*
5. *pátrání po osobách a věcech,*
6. *zjišťování důkazů pro účely trestního řízení,*

¹ Čl. 2 odst. 1 písm. a) 80 ZÁVAZNÝ POKYN policejního prezidenta ze dne 17. června 2009: *kterým se upravuje činnost služební kynologie a služební hipologie* [online]. 2009 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/004-priloha-c-7-pdf.aspx>

² Odbor služební kynologie a hipologie – Policie České republiky. Úvodní strana – Policie České republiky [online]. Copyright © 2023 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 25.01.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

7. preventivní činnosti.³

Výkon služby, se služebním psem je umožněn pouze psovodům, kteří absolvovali odborné kurzy ve výcvikovém středisku. Zároveň je psovodovi povoleno vykonávat službu pouze se psem, který mu byl přidělen a společně úspěšně absolvovali výcvikový kurz. Zmocněnou osobou, která rozhoduje o vyslání služebního psa s psovodem k plnění daných úkolů, je vedoucí oddělení nebo nadřízený služební funkcionář.⁴

1.3 Kategorie služebních psů Policie České republiky dle jejich upotřebitelnosti

1.3.1 Hlídkoví služební psi

Hlídkoví psi jsou nejčastěji užíváni k ochraně psovoda nebo členů hlídky. Při této činnosti pes sám vyhodnocuje situaci a podněty útoku osob proti policistům. Proto by mu vždy měl být umožněn výhled na kontrolovanou osobu a při střežení osoby nesmí policisté křížovat prostor mezi onou osobou a psem. Tuto činnost je vhodné využívat například při akcích, kdy jsou prováděny kontroly cizinců na ubytovnách, a to z toho důvodu, že pes zde figuruje jako morální prostředek. Budí přirozený respekt a zajišťuje ochranu zasahujícím policistům.⁵

Další důležitou situací, kde figuruje hlídkový pes, je průzkum terénu, objektů nebo dopravních prostředků za účelem vyhledání osob.⁶ Než do neznámého objektu vstoupí policisté s psovodem a se psem, musí být objekt řádně zajištěn. Je nezbytné si uvědomit, že v této situaci jsou policisté ve značné nevýhodě oproti pachateli a postup psovoda se psem musí být obezřetný. Před vstupem do objektu je pachatel vyzván, aby opustil úkryt pod výstrahou, že po neuposlechnutí bude vpuštěn služební pes. Pes musí být schopen uposlechnout

³ Čl. 3 odst. 1 písm. a) – g) 80 ZÁVAZNÝ POKYN policejního prezidenta ze dne 17. června 2009: kterým se upravuje činnost služební kynologie a služební hipologie [online]. 2009 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/004-priloha-c-7-pdf.aspx>

⁴ Tamtéž, Čl. 5 odst. 1.

⁵ Taktika použití služebního psa. Cz-pes.cz [online]. Česká republika, c2001-2013 [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-4.php>

⁶ Čl. 7 písm. a) 80 ZÁVAZNÝ POKYN policejního prezidenta ze dne 17. června 2009: kterým se upravuje činnost služební kynologie a služební hipologie [online]. 2009 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/004-priloha-c-7-pdf.aspx>

tiché povely a při vstupu do objektu nesmí zbytečně štěkat, ani jinak na sebe upozorňovat.⁷

S náhubkem je pes používán zpravidla při eskortě. Než započne eskorta, musí být eskortovaná osoba poučena policistou o průběhu ozbrojeného doprovodu. Rovněž je osoba poučena, že při útoku na policisty nebo pokusu o útěk bude pes použit bez náhubku. Výzvu s výstrahou o použití psa nemusí policista vyslovit v případě, že zákrok nesnese odkladu. V průběhu ozbrojeného doprovodu jde ihned za eskortovanou osobou psovod se psem, přičemž pes jde u nohy psovoda nebo před ním.⁸

Hlídkové psy je možné často spatřit také při demonstracích nebo nepokojích na sportovních stadionech. Pes zde vystupuje jako odstrašovací prostředek. Prostředí demonstrací, či sportovních utkání je psychicky náročné, jak pro psovoda, tak pro psa. Oba se ocitají v prostředí, kde se nachází davy lidí, ohlušující petardy, křik, hluk, létající předměty a v hodně vyhocených situacích i oheň. Psovod zde musí zachovat klid, nesmí se nechat vyprovokovat k použití psa, a zároveň musí být i pes dostatečně vytrénovaný, aby byl schopný zachovat v těchto situacích klid a plně uposlechnout svého psovoda.⁹

V neposlední řadě jsou hlídkoví psi využíváni u zásahových jednotek. Pes je zde nedílnou součástí jednotky. Je určen k prozkoumání prostor, vyhledání a následnému zadržení pachatele. Posiluje údernost jednotky a ochraňuje ji.

1.3.2 Pátrací služební psi

Pátrací psi se řadí k jedním z nejúčinnějších prostředků, které má Policie České republiky. Důraz je kladen na sledování pachových stop, vyhledávání věcí, nábojnic, pohřešovaných osob, či osob skrývajících se před dopadením v objektech, terénu a dopravních prostředcích. Spektrum užití psa při pátracích činnostech je široké. Pátrací psi, jenž jsou zařazeni do výjezdových skupin, se používají zejména ke sledování pachové stopy, ohledání místa činu za účelem vyhledání dalších důkazních předmětů, které souvisejí s trestnou činností.

⁷ Taktika použití služebního psa. Cz-pes.cz [online]. Česká republika, c2001-2013 [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-4.php>

⁸ Tamtéž.

⁹ Tamtéž.

K nalezení schovaných předmětů, které mají vztah k trestné činnosti nebo pachateli skutku. I tento pes je vycvičen k ochraně psovoda a zadržení případného pachatele.¹⁰

Pes musí být uveden na pachovou stopu v klidu, nesmí se na něj pospíchat a vyvíjet nátlak, jelikož stres by mohl způsobit, že se pes nebude dostatečně soustředit a stopu by mohl následně ztratit. Psovod uvede psa na předpokládané místo, kde se měl pachatel vyskytovat. Důležitým faktem při hledání stopy je, aby byl psovod dostatečně seznámen s případem, a tudíž mohl psa na stopu lépe navést. Nalezené předměty, či stopy se označí a ochrání před zničením nebo se zajistí a o veškerých nalezených stopách se vyrozumí kriminalistický technik. Pokud je pes uveden na pachovou stopu a podaří se mu ji sledovat, tak je velice důležité vytěžit a vyslechnout všechny osoby, které psovod potká po cestě. Může se jednat o případné svědky, jenž poskytnou popis pachatele, dají informace o směru, kterým se pachatel dál pohyboval, či poskytnou časové údaje. Po ukončení práce v terénu se psovod vrací na služebnu, kde sepíše podrobný protokol o užití služebního psa.¹¹

1.3.3 Psi specialisté

Jak již název této kapitoly vypovídá, tak se psi specialisti využívají ke speciálním úkonům, kterými jsou například: vyhledávání omamných a psychotropních látek a jejich prekursorů, vyhledávání výbušnin, palných zbraní a jejich komponentů, vyhledávání živých osob, osob v dopravních prostředcích, taktéž vyhledávání neživých osob a jejich částí. K detekci akceleračních hoření, kriminalistického ohniska, a především jsou využíváni k pachové identifikaci.¹²

K vyhledání omamných a psychotropních látek psem dochází v osobních automobilech, objektech, zavazadlech, nákladních autech a mnoha jiných místech, kde mohou tyto látky být ukryty. U Policie České republiky se o takto

¹⁰ Čl. 7 písm. b) 80 ZÁVAZNÝ POKYN policejního prezidenta ze dne 17. června 2009: kterým se upravuje činnost služební kynologie a služební hipologie [online]. 2009 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/004-priloha-c-7-pdf.aspx>

¹¹ Taktika použití služebního psa. Cz-pes.cz [online]. Česká republika, c2001-2013 [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-4.php>

¹² Čl. 7 písm. c) 80 ZÁVAZNÝ POKYN policejního prezidenta ze dne 17. června 2009: kterým se upravuje činnost služební kynologie a služební hipologie [online]. 2009 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/004-priloha-c-7-pdf.aspx>

vycvičených psech mluví jako o „*drogařích*“. Metoda vyhledávání drog je založena na vysoké citlivosti čichového ústrojí psa.¹³ Čichové ústrojí psa má až 220 milionů čichových buněk, přičemž člověk má oproti psu pouhých 10 až 20 milionů buněk. Pes má silně vyvinutou pachovou paměť a určitý pach u něho vyvolává stejné reakce i po několika letech. Čich se jako každá vlastnost dá zdokonalit cvičením a vytrvalou prací psovoda se svým psem.¹⁴ Takto cvičený pes spolehlivě vyhledá a detekuje specifický okruh látek, pro který má tréninkem vytvořenou čichovou paměť. Výcvik psa je ovšem velice složitý proces a rozhodně není založen na závislosti psa na těchto látkách, jak si laická veřejnost mylně představuje. Naopak psovod musí dbát na to, aby služební pes nepřišel do kontaktu se samotnou drogou. Drogy užívané veřejností se dělí na drogy přírodního charakteru (opium, heroin, hašiš, kokain, marihuana) a syntetického (extáze a pervitin). Výrobci a distributoři jsou, co se týče ukrývání omamných a psychotropních látek, rok od roku vynalézavější a vyhledávání drog je tím pádem čím dál více náročné.¹⁵

Služební pes a jeho vynikající čich je nepostradatelný též ve vyhledávání výbušnin. Policie České republiky své čtyřnohé parťáky, kteří slouží k vyhledávání výbušnin, přezdívá jako tzv. „*bombočuchy*“. Psi se při výcviku cvičí na opravdových výbušninách. Zatímco na stopování a zadržování pachatele se více hodí psi, tak na vyhledávání výbušnin se povahově hodí více feny. Faktem je, že čtyři z pěti „*bombařů*“ jsou právě feny, které jsou ochotné více spolupracovat s lidmi. Při vyhledávání výbušnin nezáleží ani tak na plemeni, jako na schopnostech onoho psa. Nejvíce jsou sice zastoupeni němečtí či belgičtí ovčáci, ale ani labrador nebo border kolie není výjimkou. S výcvikem se začíná již ve štěněčím věku, přičemž složitost výcviku spočívá především v širokém spektru výbušnin a pes se musí cvičit na každou z nich zvlášť. Takto vycvičené psy využívá Pyrotechnická služba Policie České republiky ale také služba cizinecké policie. V dnešní době je činnost pyrotechniků zaměřena na

¹³ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 32-33. ISBN 978-80-7380-238-7.

¹⁴ HARTL, Karel. *Výchova a výcvik psa: služební a pracovní plemena*. Moravany u Brna: NAŠE VOJSKO, 2022 s. 44-46. ISBN 978-80-206-1396-7.

¹⁵ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 33. ISBN 978-80-7380-238-7.

prověřování podezřelých předmětů a k vyhledání nástražných výbušných systémů.¹⁶

Vyhledávání palných zbraní a jejich součástí je další úkon, u kterého je využíván pes specialista. Pes je opět díky svému vynikajícímu čichu schopen rozpoznat a detekovat spálený střelný prach, zbytky střelného prachu, pach samotné zbraně, a i jejich součástí. Výcvik těchto psů je zaměřen na rozpoznání všech možných pachů souvisejících s chemikáliemi, které se používají k výstřelu střely. Pes je nejčastěji používán při ohledání místa činu, kde došlo k použití palné zbraně a je potřeba nalézt důkazní materiál. Časová prodleva mezi vystřelením a použitím služebního psa hraje velkou roli, jelikož pravděpodobnost nalezení zbraně se s časovou prodlevou podstatně snižuje.¹⁷

Služební psi jsou trénováni i na vyhledávání neživých osob a jejich částí, případně místa jejich původního uložení.¹⁸ Stane-li se hledaná či pohřešovaná osoba obětí násilného trestného činu s následkem smrti, je vyslán služební pes s psovodem, aby našel tělo pohřešované osoby. Díky speciálnímu výcviku je pes schopen vyhledat osoby ukryté jak v pevném terénu, tak i pod vodní hladinou. Policie České republiky vlastnila psa (jménem Zaj), který dokázal vyhledávat mrtvoly a lidské ostatky v jímkách, studnách, štolách, a i na volné hladině. Výcvik psa na vyhledávání ostatků není rozhodně lacinou ani snadnou záležitostí. Opět se zde setkáváme s mylným úsudkem veřejnosti, kdy si lidé myslí, že pes je trénován na skutečných lidských ostatcích. Pes se většinou cvičí na umělých paších, které věrně simulují pach lidské tkáně. Při tréninku se používají ale i části koberce z místa činu, do kterého byla mrtvola zabalena nebo vzorek půdy, ve

¹⁶ Neříkáme pyropes, ale bomobčuch. Hledače výbušnin nesmí zmást ani továrna na granule. *Aktuálně.cz* [online]. Česká republika: Economia, c1999-2023 [cit. 2022-011-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pyropes-bombocuch-vycvik-bychory-psovodi-police/r-b8a9ea62200e11e9b73eac1f6b220ee8/>

STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 34-35. ISBN 978-80-7380-238-7.

¹⁷ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 33-34. ISBN 978-80-7380-238-7.

¹⁸ Čl. 7 písm. c) 80 ZÁVAZNÝ POKYN policejního prezidenta ze dne 17. června 2009: kterým se upravuje činnost služební kynologie a služební hipologie [online]. 2009 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/004-priloha-c-7-pdf.aspx>

keré bylo lidské tělo zakopáno, nikdy však pravé lidské ostatky.¹⁹ Vycvičený pes nalezne i materiální předměty, které se dostaly do kontaktu s mrtvolou. Pach po lidských ostatcích je opravdu unikátní a pes ho dokáže vycítit i na sebelépe vyčištěných prostorech.²⁰

V neposlední řadě jsou psí specialisté užívaní k vyhledávání akceleraantů hoření. Žháři při zakládání požárů používají hořlavé kapaliny, které urychlují proces hoření (tzv. akceleranty). Jedná se o velmi náročný úkon, a to z důvodu velmi vysokých teplot na místě činu. Díky vysokým teplotám dochází k rychlému a velice účinnému ničení stop. Psí specialista je ovšem schopen nalézt místo, kde se nachází i malé zbytky těchto chemikálií. Mimo míst, kde byly použity akceleranty, má pes za úkol vyhledat i nádoby, ve kterých byly tyto chemikálie skladovány, či nalézt zbytky akceleraantů, které zůstaly na oblečení pachatele. Pes bývá při těchto úkonech dokonce spolehlivější než laboratorní přístroje, které nejsou schopné kvůli malému množství vzorku akceleraantu jeho existenci potvrdit.²¹

1.3.4 Strážní psi

Strážní psi se používají ke střežení objektů nebo prostor a k avizaci na přicházející nebo ukryté osoby. Strážní psi chodí na pochůzky se svým psovodem po předem vytyčené trase, na které se prověřuje, zda se na místě nenachází nějaká nepovolaná osoba. Strážní psy je možné vidět například u Hradní stráže. Útvar pro ochranu prezidenta České republiky čítá tři desítky psů, jejich úkolem je střežit Pražský hrad a zámek Lány. Stráž dohlíží na to, aby po zavíracích hodinách někde nezůstávali turisté nebo možní výtržníci.²²

Podle nynější úpravy jsou služební psi rozděleni z hlediska výcviku a způsobu použití. Obecně se tato činnost nazývá policejně kynologickou činností

¹⁹ Policie České republiky – KŘP Středočeského kraje. *Policie.cz* [online]. Česká republika: Policie ČR, c2023 [cit. 2022-011-28]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/stredocessti-policiste-maji-specialne-vycviceneho-psa-na-hledani-lidskych-ostatku.aspx>

²⁰ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 38-39. ISBN 978-80-7380-238-7.

²¹ Tamtéž, s. 37-38.

²² Hradní stráž má i své psovody, prezidenta chrání s ovčáky. *Idnes.cz* [online]. MAFRA, 2018 [cit. 2022-011-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/hradni-straz-praha-hrad-prezident-zeman-pes-nemecky-ovcak-kynologie-psovod.A180825_422954_praha-zpravy_nuc

(dále jen PKČ). Ta se dělí na základní, speciální a na odbornou kriminalisticko-technickou činnost v oboru policejní kynologie aplikací metody pachové identifikace. Kategorie prací, ke kterým je služební pes využíván zůstaly stejné, jako v minulé úpravě, pouze se lehce pozměnilo jejich rozdělení.²³

1.4 Kriminalistická odorologie

Jedná se o vědecký obor, jenž zkoumá vznik, složení a vlastnosti pachu. Tyto vlastnosti mohou být analyzovány jak přístrojovou fyzikálně chemickou analýzou, tak pro nás významnou metodou určení na základě organoleptické (smyslové) schopnosti živočichů vnímat pachové látky. Kriminalistická odorologie je odvětvím kriminalistické techniky. Slouží ke zkoumání vzniku, fyzikálních vlastností a chemického složení pachu osob a věcí. Jedná-li se o individuální identifikaci pomocí pachových konzerv, pak hovoříme o kriminalistické olfaktorice. Druhá metoda, při které se využívají přístroje, se nazývá kriminalistická olfaktorika²⁴

„Kriminalistická odorologie se podílí na plnění jednoho z hlavních úkolů kriminalistiky: vyhledávat, zajišťovat, zkoumat a využívat kriminalistické stopy a další kriminalisticky významné informace k jejich využití jako soudních důkazů, a to v zájmu rychlého, úplného a objektivního odhalování, vyšetřování a prevence trestných činů.“²⁵

1.4.1 Kriminalistická olfaktorika

Již samotný „otec“ vědecké kriminalistiky Hans Gross jako první doporučil, aby se k pachovým pracím pro potřeby dokazování v trestním řízení využívali speciálně vycvičení psi. Nejprve se jednalo o úkon nalezení ukrývajícího se pachatele a jeho následné zadržení, tzv. „ pátrání po horké stopě.“ Později se psi začali také využívat k identifikaci doličných předmětů, které pachatel v době

²³ Čl. 10 odst. 1 Závazného pokynu policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie

²⁴ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 26-27. ISBN 978-80-7380-238-7.

²⁵ Tamtéž, s. 27.

spáchání činu měl při sobě. A právě tyto základy daly vzniku kriminalistické odorologii, ze které se s postupem let vyvinula již zmíněná olfaktorika.²⁶

Význam kriminalistické olfaktoriky jakožto důkazního prostředku v české a evropské kriminalistice stále roste. Ráda bych zde uvedla jeden ze známých axiomů Dr. Edmonda Locarda: „*Každý kontakt zanechává stopu. Pachatel vždy něco z místa činu odnese a vždy na něm něco zanechá.*“ A jsou to právě pachové stopy, které se na místě spáchání trestného činu nacházejí oproti jiným stopám téměř vždy, jde jen o to je nalézt a zajistit pro dokazování.²⁷

Kriminalistická olfaktorika funguje na principu, že každá osoba má svůj individuální, a tudíž nezaměnitelný pach. Tento pach je geneticky podmíněn a je tedy stálým projevem životních funkcí člověka. To znamená, že člověk nezávisle na své vůli zanechává svůj pach na místech pobytu, pohybu, a především na místech doteku. Olfaktorické porovnávání pachů, tedy pachových stop, sejmutých na místě trestného činu a následně uložených do speciálních pachových konzerv, se provádí se speciálně vycvičeným psem. K tomu se využívá jeho skvělých čichových vlastností. Díky schopnosti psa porovnávat pachové stopy s pachovým vzorkem je možné potvrdit či vyvrátit přítomnost prověřované osoby na místě činu, kde byla pachová stopa odebrána.²⁸

1.5 Současná služební kynologie u Armády České republiky

Přístup armády ke služebním psům nebyl vždy takový, jak ho známe dnes. Až do své profesionalizace v roce 2005 se potýkala s problémem, že mnoho psů střídalo své psovody. Tito vojáci neměli potřebné kynologické znalosti, zkušenosti a často postrádali morální kvality, které kynologie vyžadovala. Dříve bylo normální, že pes vystřídal za svou „služební kariéru“ až dvacet psovodů. Dnes už má pes jednoho psovoda, se kterým prožije celou svoji službu v armádě. Psovodi mají možnost brát si své psy domů na víkend a není výjimkou, že se

²⁶ Aktuální otázky kriminalistické olfaktoriky. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, c2023 [cit. 2022-011-29]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/aktualni-otazky-kriminalisticke-olfaktoriky-237195.aspx>

²⁷ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 40. ISBN 978-80-7380-238-7.

²⁸ Tamtéž, s. 40-41.

svými psy jezdí i na dovolenou. V dnešní době je zvykem, že psovodi o psa pečují i po vyřazení ze služby, kdy pes odchází do tzv. psiho důchodu.²⁹

Veterinární a výcviková základna sídlí na zámku Grabštejn. Historie této základny sahá až do roku 1953 a dnes je ústředním kynologickým zařízením Armády České republiky (dále jen AČR).³⁰ Na této veterinární základně funguje dvacetí čtyř hodinová pohotovost i o svátcích. Provádí se zde výcvik a příprava kynologů, psovodů a služebních psů pro Ministerstvo obrany. Na základně probíhá příprava čety pro potřeby Ministerstva obrany ČR a NATO, dále připravují psovody a jejich psy požadovaných kategorií pro jejich následné vyslání na zahraniční mise. Základna Grabštejn poskytuje kompletní veterinární a zdravotní péči pro služební psy a vykupuje je. Zároveň pomáhá s mezinárodní reprezentací AČR v kynologických soutěžích a zlepšuje spolupráci s cizími armádami. V současné době je na zahraničních misích v Afghánistánu a Kosovu deset psů se svými psovody.³¹

Výcvik psů pro speciální, bojové a záchranné jednotky je náročný nejen na čas, ale i na tělesné a duševní kvality psovoda-vojáka. Jedním z mnoha úkolů psovoda u speciálních jednotek je znalost techniky zneškodnění cizího psa a um tuto techniku použít, pokud by při utajené misi nastal útok cizím psem a hrozilo by prozrazení příslušníků jednotky.³²

Pes je pro vojáky speciálním a nepostradatelným prostředkem, který jim může v mnoha situacích pomoci, či dokonce zachránit život. Dokáže rychle vypátrat drogy, zbraně, nástražné a výbušné systémy, a především skrývající se osoby. Při akci, kdy je potřeba vypátrat ozbrojeného protivníka působí pes jako moment překvapení a výrazně snižuje riziko ohrožení vojáka-psovoda. U objektů důležitých pro stát a armádu, či objektů podléhajících teroristické hrozbě, je

²⁹ Rozmach využití psů v českých ozbrojených sborech datujeme do 20. let minulého století. Od té doby se leccos změnilo. *Army.cz* [online]. Army, 2012 [cit. 2022-012-01]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/rozmach-vyuziti-psu-v-ceskych-ozbrojenych-sborech-datujeme-do-20--let-minuleho-stoleti--od-te-doby-se-leccos-zmenilo-71306/>

³⁰ Tamtéž.

³¹ VÁNOČNÍ SVÁTKY NA VETERINÁRNÍ ZÁKLADNĚ GRABŠTEJN. *Army.cz* [online]. Army.cz, c2023 [cit. 2022-012-01]. Dostupné z: <https://www.army.cz/scripts/detail.php?id=8417>

³² RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 698. ISBN 978-80-904210-8-0.

ostraha speciálním psem nezbytným prvkem zajištění bezpečnosti objektu. Psi jsou hojně využíváni při mírových akcích, kdy je pes použit jakožto mírnější prostředek nátlaku nežli zbraně. Armáda je povinná pomáhat obyvatelstvu při živelných pohromách, záchranných akcích nebo průmyslových haváriích. Při těchto úkonech musí psovodi se svými psy vyhledat zasypané a zraněné osoby. U vojenské policie hrají psi významnou roli při zajišťování bezpečnosti delegací a vzácných návštěv, kdy role služebního psa spočívá v ohledání prostor a dopravních prostředků, zda se v nich nenacházejí ukryté nástražné výbušné systémy. Samozřejmě jsou i psi speciálně cvičeni k zákrokům proti teroristům.³³

1.6 Současná služební kynologie u Celní správy České republiky

Celní správa má své specializované pracoviště v obci Heřmanice v Libereckém kraji. Činnost výcvikového zařízení služební kynologie Celní správy byla zahájena v roce 1996 a v roce 2005 prošlo značnou rekonstrukcí. Při této rekonstrukci došlo k výstavě objektu pro ustájení služebních psů a k dalším úpravám tak, aby zařízení vyhovovalo evropskému standardu. Náplní tohoto zařízení je výcvik služebních psů a příprava psovodů pro potřeby Celní správy České republiky. Organizují se zde různá školení, odborné semináře a výcvikové kurzy. Dále poskytuje služby pro zahraniční celní správy a ozbrojené složky.³⁴

Celní správa České republiky byla jednou z prvních v Evropě, která vycvičila a zařadila do služby psy na detekci cigaret a různých tabákových výrobků. Podařilo se jim vycvičit i psy na vyhledávání ohrožených druhů živočichů, vyskytujících se ve volné přírodě a planě rostoucích rostlin. Chceme-li kompletní výčet specializací, pak musíme zmínit zaměření na odhalování drog, výbušnin, zbraní včetně jejich komponentů a nábojů, ale i živočišných produktů, jenž podléhají zákazu dovážení ze zahraničí. Důležitá je v posledních letech

³³ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 698-700. ISBN 978-80-904210-8-0.

³⁴ Výcvikové zařízení služební kynologie. *Celní správa České republiky* [online]. 2022 [cit. 2022-012-03]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/vycvikove-zarizeni-sluzebni-kynologie.aspx>

i schopnost vyhledání anabolik, které jsou častým předmětem nelegálního dovozu. Nutno zmínit i tzv. metanolovou kauzu z roku 2012, na kterou Celní správa ČR zareagovala obdivuhodně. Neprodleně byl pro účely Ostravského regionu vycvičen první pes na detekci lihu a výrobků s obsahem alkoholu. Koncem roku 2013 vycvičili prvního psa pro vyhledávání bankovek kvůli potřebě eliminovat přemíru převozů peněžních hotovostí. Tento pes byl určen pro letiště Václava Havla v Praze-Ruzyni.³⁵

1.7 Současná služební kynologie u Vězeňské služby České republiky

Vězeňská služba, jakožto další bezpečnostní složka, se také zabývá cvičením a přípravou služebních psů pro výkon služby ve věznicích. Počátky samotné služební kynologie se datují k 1. polovině 80. let 20. století. Psovodi se svými čtyřnohými pomocníky získávali zkušenosti nejprve ve výcvikovém středisku Policie České republiky (bývalé středisko Sboru národní bezpečnosti) v Býchorech a u celní správy získávali speciální zkušenosti v oblasti vyhledávání omamných a psychotropních látek.³⁶ To, že Vězeňská služba České republiky nedisponovala vlastním výcvikovým střediskem bylo vnímáno jako velký nedostatek. Policie ČR již nebyla schopná kvůli omezené kapacitě vyhovět požadavkům vězeňské služby, a tak v roce 2005 započala výstavba oficiálního výcvikové střediska v Jiřicích.³⁷

Služební pes je ve věznicích nepostradatelným prostředkem. Slouží jako preventivní a donucovací prostředek a zvyšuje efektivnost výkonu služby. Nepostradatelný je hlavně díky své specializaci na pachové práce, kdy vyhledávání omamných a psychotropních látek je jedním z hlavních úkonů psa. Nasazování jsou i při kontrole balíčků, které jsou posílány vězňům, dále při

³⁵ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 555-556. ISBN 978-80-904210-8-0.

³⁶ Věznice Nové Sedlo: Služební kynologie. *Vězeňská služba České republiky* [online]. Česká republika, c2023 [cit. 2022-012-05]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-nove-sedlo/clanky/detail/sluzebni-kynologie>

³⁷ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 592-594. ISBN 978-80-904210-8-0.

prohlídkách ubytoven a dalších prostor věznice. Všestranní psi jsou využíváni hlavně k zajišťování pořádku při přesunech, nástupech a eskortách odsouzených, kdy je potřeba dbát na zvýšenou bezpečnost.³⁸

³⁸ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 613 - článek ke služební kynologii ve Věznici Valdice uveřejněný v časopise vězeňství č. 1/2012. ISBN 978-80-904210-8-0.

2 Nejčastěji používaná plemena služebních psů u Policie České republiky

Policie ČR využívá zejména plemena německého a belgického ovčáka. Vedle těchto dvou plemen je možné u Policie ČR vidět i rottweilery, knírače velké, border kolie, nebo třeba labradorské retrievery, kteří jsou nejčastěji využíváni pro speciální pachové práce. Značnou část služebních psů tvoří i kříženci různých ras, kteří jsou využíváni zejména pro svůj temperament a ochotu k práci. Ti jsou vhodní spíše na speciální pachové práce stejně jako labradoři.³⁹

Co se pohlaví týče, tak Policie ČR využívá zejména psy v rámci hlídkové a pátrací služby. Pes je na rozdíl od feny houževnatější, dominantnější a průbojnější, což je potřeba zejména při demonstracích, rvačkách a zákrocích ve veřejném pořádku. Feny jsou díky své povaze více využívány při vyhledávání výbušnin, omamných a psychotropních látek, zbraní, neživých osob a jejich částí nebo na vyhledávání akceleraantů hoření.⁴⁰

2.1 Historie a původ německého ovčáka, jakožto nejpoužívanějšího plemene u bezpečnostních složek

Druhy ovčáckých psů existovaly již po staletí v pasteveckých oblastech dnešní Spolkové republiky Německo. Ovčáci se vyvíjeli v závislosti na terénu, ve kterém pes musel pracovat při ochraně stád. V hornatých částech na jihu Německa se vyvinul velice otužilý pracovní pes s pevnou kostrou a silnou zádí a zároveň s vlastnostmi, které byly nezbytné při ochraně stáda. Na severu se vyvinul zcela jiný typ ovčáka, který byl schopen spíše atletického výkonu, byl velice vytrvalý a neúnavný. V tuto dobu vznikala u místních farmářů potřeba psa, který by byl dostatečně vytrvalý a zároveň dost silný na to, aby byl schopný

³⁹ Pohlaví a rasy služebních psů PČR. *Policie.cz* [online]. Česká republika, c2023, 19. 3. 2010 [cit. 2022-012-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pohlavi-a-rasy-sluzebnich-psu-pcr.aspx>

⁴⁰ Tamtéž.

ochránit celá stáda. Důraz v chovu byl kladen na držení uší a zbarvení srsti, přičemž nejvíce bylo ceněné vlkošedé zbarvení.⁴¹

První organizací, která se pokusila sjednotit rozmanitou škálu ovčáckých psů německého původu se stala organizace Phylax Society (založena v roce 1891). Bohužel tato organizace neměla dlouhého trvání a byla zrušena již v roce 1894. Jediný člen této organizace, který pokračoval ve snahách Phylax Society i po jejím rozpadu, byl rytmistr Max Emil Friederich von Stephanitz. Později se stal prezidentem „Klubu chovatelů německých ovčáků“, který má v dnešní době více jak 55 000 členů.⁴² Původní počátky plemene, jak ho známe v dnešní podobě, se datují k roku 1895. v tomto roce se narodil legendární Horand von Grafrath, který je považován za praotce světoznámého plemene – německý ovčák. Horand se stal prvním ovčáckým psem zapsaným do plemenné knihy a následným výběrovým pářením byly položeny základy chovu německého ovčáka, který si rychle získal oblibu nejen u pastýřů.⁴³

Stephanitz dále usiloval o to, aby německá vláda uznala německého ovčáka jakožto vhodného psa pro policejní práci. Jeho snaha byla úspěšná a německá vláda povolila využití tohoto plemene jakožto psa služebního a vojenského. Již v roce 1903 začaly zkoušky jejich schopností a byli doporučeni policejním autoritám. Výsledky psů byly tak skvělé, že v mnoha velkých městech bylo doporučeno policejním orgánům, aby psy vyzkoušeli a případně je i začlenili do svých řad. Poblíž Berlína bylo založeno středisko pro výcvik policejních psů, což vedlo k využívání německých ovčáků jako pátracích psů pro kriminalisty a detektivy. Ve výcvikových střediscích bylo zjištěno, že pes má vynikající čich, kterému se ten náš lidský nemůže rovnat, a toto z něj činí ideálního pomocníka na vyhledávání stop. Německá vysoká škola pro policejní psy v Grünheide byla

⁴¹ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010 s. 38. ISBN 978-80-904210-3-5.

⁴² Tamtéž, s. 39.

⁴³ Tamtéž, s. 40.

brzy vyhlášená po celém světě, a až do vypuknutí I. světové války byla tato škola navštěvována policejními oddíly z celého světa.⁴⁴

2.2 Německý ovčák v podmínkách Českých zemí

Česká veřejnost měla možnost setkat se s německými ovčáky poprvé na I. zemské výstavě policejních a užitkových psů. Výstava se konala v roce 1905 na Střeleckém ostrově v Praze a byli na ni přihlášení tři němečtí ovčáci – již zmíněný legendární Horand von Grafrath, jeho syn a dcera. Co se organizovaného chovu německých ovčáků na našem území týče, datuje se k roku 1912. V Brně byla tento rok založena pobočka rakouského Spolku pro chov německého ovčáka. Po I. světové válce, tedy po roce 1918, byl z této pobočky založen první Spolek pro chov německého ovčáka v Československé republice se sídlem v Brně. V roce 1920 se konala první poválečná výstava. Došlo se na ní k dohodě s ostatními spolky chovatelů loveckých i neloveckých plemen psů a byl založen Svaz kynologických spolků v Československé republice se sídlem v Brně. Prvním předsedou byl štábní kapitán Werlík.⁴⁵

Vezmeme-li v potaz, kolik osob německé národnosti u nás za první republiky žilo (cca 3,5 milionů), pak je docela překvapením, že se chov u občanů německé národnosti netěšil příliš velké oblibě a kolébkou chovu německých ovčáků byla Morava. Po skončení válečných poměrů první světové války se němečtí ovčáci začali rychle rozšiřovat přes Moravu do Čech a na Slovensko. Velkou zásluhu na rozšíření a popularizaci německých ovčáků měl zejména pánové Werlík, Toman a Staretschek. Jednalo se o posuzovače exteriéru a byli zváni i na výstavy do zahraničí. Za zmínku stojí i chovatel Jaroslav Šimek z Plzně a pan Kotora, jelikož oba pánové odchovali mnoho vynikajících vrhů. Z tohoto období nesmíme zapomenout zmínit ani pplk. četnictva Oldřicha Pinkase, jenž

⁴⁴ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010 s. 48-49. ISBN 978-80-904210-3-5.

⁴⁵ Tamtéž, s. 56.

se zasloužil o popularizaci praktické stránky využití tohoto plemene a měl mnohé zkušenosti ze své činnosti kynologa u četnictva.⁴⁶

Poválečná doba po roce 1945 byla velmi těžká, avšak chov německých ovčáků moc nepoznamenala. Naopak dle vzpomínek pamětníků se v průběhu války německý ovčák velice rozšířil. Právě válka dala vyniknout jeho schopnostem, kde se osvědčil jakožto vynikající pes se všeobecným zaměřením. Styk se zemí původu byl ale po válce velice obtížný, a navíc tu převažovala averze ke všemu německému, která bránila nadějnému rozvoji plemene. Mezníkem pro chov německých ovčáků byl rok 1951, se kterým je spojen vznik Pohraniční stráže. Ta jako jediná umožňovala styk s domovskou zemí plemene. Pohraniční stráž si během nadcházejících let nechala importovat nadané psy z Německa a byl tak posílen český chov.⁴⁷

2.3 Belgický ovčák – malinois

V posledních letech 21. století došlo k rozmachu využívání belgického ovčáka – malinoise, jakožto služebního psa. Malinois se stává konkurentem doposud nejpoužívanějšího plemene, kterým je německý ovčák. Belgický ovčák se po dlouhou dobu držel výlučně ve své domovské zemi (Belgii), avšak pozornost zahraničních chovatelů se na toto plemeno upřela, když se belgický ovčák stal opakovaným vítězem prestižního evropského mistrovství služebních psů. Právě jeho temperament z něj činí dokonalého služebního psa. Je velice inteligentní a snadno vycvičitelný. Toto plemeno překypuje energií a neváhá bránit svého pána s nejvyšším možným nasazením. Ke svému pánu a rodině je velice oddaný, zatímco k cizím lidem přistupuje s velkou rezervou.⁴⁸ Důvodem, proč se rozmáhá chov belgických ovčáků je fakt, že není tolik přešlechtěný jako

⁴⁶ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010 s. 56-57. ISBN 978-80-904210-3-5.

⁴⁷ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 58-59. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁴⁸ Vhodná plemena pro výcvik. *Helppes* [online]. Česká republika, c2018 [cit. 2022-012-06]. Dostupné z: <https://helppes.cz/psi-pomocnici/vhodna-plemena-pro-vycvik/>

německý ovčák a nemá tím pádem tolik zdravotních problémů. Především se jedná o problémy se zadními končetinami.⁴⁹

2.4 Rottweiler

Toto plemeno je považováno za jedno z nejstarších, kdy jeho původ sahá až do doby antického Říma. Byli vycvičeni k tomu, aby chránili lidi a střežili stáda svých pánů. Během let vzniklo vynikající plemeno určené ke strážení. Počátkem 20. století byla hledána plemena psů vhodná pro četnictvo a policii, a právě v této době byl vyzkoušen i rottweiler. Velice rychle se toto plemeno osvědčilo a v roce 1910 bylo uznáno jako policejní plemeno. Jde o psa překypujícího silou s robustní stavbou těla, obratného a zároveň velice vytrvalého. Rottweiler, i když se na první pohled tak nejeví, je velice přátelské povahy, je oddaný, vyrovnaný, inteligentní a dobře vycvičitelný. Na své okolí působí díky své robustní stavbě těla odstrašujícím dojmem a budí přirozený respekt.⁵⁰

2.5 Labradorský retrív

Názvem retrív se označovali lovečtí psi, kteří se využívali k aportování zastřelené zvěře. Byl využíván zejména rybáři k přinášení zastřelených ptáků z vody nebo záchraně tonoucího. Do Evropy se toto plemeno dostalo v 19. století, kdy si první chovné psy pořídili dva angličtí lordové. Šlechtěním se podařilo vyvinout mohutného psa se skvělým charakterem. Labradorský retrív není díky své laskavé povaze vhodný do služby jakožto strážný a hlídkový pes. Naopak je ale využíván pro svou klidnou povahu k pracím pachovým a záchranným.⁵¹

⁴⁹ Belgický ovčák – Malinois. *Pesweb* [online]. Česká republika, c2013-2023 [cit. 2022-012-060]. Dostupné z: <https://www.pesweb.cz/cz/belgicky-ovcak-malinois>

⁵⁰ ROTTER, Theodor. *Výchova a výcvik psa pro účely služební, sportovní a jiné užitkové obory*. 4. vydání. Kroměříž: J. Gusek, 1948. s. 48-49.

⁵¹ Labradorský retrív. *Spokojenýpes.cz* [online]. Česká republika: SpokojenýPes.cz [cit. 2022-012-06]. Dostupné z: <https://www.spokojenypes.cz/labradorsky-retriv/>

3 Historie služební kynologie

3.1 Vznik, vývoj a počátek kynologie, aneb jak to všechno začalo

Nelze přesně vymezit, kdy se pes stal pomocníkem a průvodcem člověka. Víme ale, že k domestikaci došlo v době kamenné na Středním východě přibližně před 10 000 až 35 000 lety. Ke sblížení došlo nejspíše tak, že se divoký pes zdržoval v okolí lidských obydlí, požíral zbytky lidské potravy a občas upozornil člověka na nebezpečí. Člověk si s postupem času všiml jeho výjimečných schopností a došlo k jeho ochočení a postupnému zdomácnění. Po ochočení byl pes využíván k různým službám, nejčastěji se služba odvíjela od zaměstnání člověka. Nejčastější využití bylo tedy pro lov zvěře, rybolov a chov dobytka. Podle využití se začaly utvářet různé druhy psů. Ty se lišily vzhledem a svými vlastnostmi (psi strážní, pastervečtí a lovečtí).⁵²

Ohlédneme-li se ještě do dávné historie, pak zmínky o psech byly i v nejstarším perském sborníku náboženské nauky. Psovi je zde přiznávána vyšší síla a má sloužit k ochraně člověka před zlem. V jiné perské sbírce je napsáno, že hlas psa ničí zlo a ten, kdo psovi ublíží nebo ho smrtelně zraní, bude co nejpřísněji potrestán. V historii nalezneme nesčetné množství příkladů o tom, jak byl pes ctěn, a dokonce i stavěn na úroveň bohů, jak tomu bylo například u Egypťanů, již zmíněných Peršanů, či Indů. Vezme-li v potaz vzhled Anubise (Egyptského boha), tak ten měl lidské tělo a psí hlavu a na jeho počest bylo vybudováno město, ve kterém byli psi chráněni a uctíváni. V řecké kultuře je po jednom ze psů lovce Oriona pojmenována nejjasnější hvězda na obloze, jenž nese název Sírius. Avšak obdiv k těmto zvířatům nebyl u všech národů a kmenů. Některými kmeny byli psi považováni za nečistá zvířata. Většinou se jednalo

⁵² RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 15. ISBN 978-80-904210-8-0. Historie vzniku služební kynologie. *Cz-pes.cz* [online]. c2001-2013 [cit. 2022-12-10]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php>

o kmeny, které neměly možnost lovit, a tak v nich nespátřovaly potenciál lidského pomocníka.⁵³

S rozvojem civilizace se měnil i lidský pohled na užitečnost psa. S nástupem hospodářství se člověk soustředil i na rozvinutí hospodářsky užitečných vlastností psa a vylepšoval je. Člověk dal postupným šlechtěním vzniku nejrůznějším plemenům. Čas od času člověku pomohla příroda, když se díky mutaci objevilo ve vrhu netypické štěně a člověk toho využil dalším šlechtěním. Od poloviny minulého století vznikají plemena postavená již na skutečné genetice. Tito psi už nevyhovují pouze svou povahou, ale jedná se o psy čistokrevné, mající charakteristické znaky, barvu a exteriér. Toto dalo vzniku prvním plemenným knihám, vytvoření standardu plemen a kynologie jakožto obor a koníček spatřila světlo světa.⁵⁴

3.2 Počátky kynologie v Českých zemích

Z historického hlediska je kynologie v Českých zemích spjata s kynologií, zabývající se lovem zvěře. Již sám římský císař a český král Karel IV. měl na hradě Karlštejn velký psinec s cíleným chovem loveckých psů. V 16. až 19. století dosahovali lovečtí psi z českých zemí těch nejvyšších kvalit a měli tu nejlepší pověst. Naše území bylo totiž velice oblíbeným loveckým místem rakousko-uherské monarchie, takže úroveň loveckých psů tomu musela odpovídat. Hovoříme-li o historii kynologie na našem území, pak musíme zmínit i parforsní hony, které byly od roku 1836 nedílnou součástí naší země. Parforsním honem rozumíme předem připravenou štvanici, kdy šlechta na koních sledovala vystopovaného jelena, který prchal před smečkou cvičených psů. Právě důležitým článkem těchto honů byli zkušení psovodi, kteří se svými psy utvářeli úroveň honů. Centrem těchto honů se díky knížeti z Lichtenštejnu staly

⁵³ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 15-16. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁵⁴ Tamtéž, s. 16-17.

Pardubice. Hony zde měly dlouholetou tradici, ale bohužel musely být v roce 1914 kvůli válečným událostem zastaveny a už nebyly obnoveny.⁵⁵

Vysoká úroveň, na které se lovecká kynologie v 19. století na našem území pohybovala, dala vzniku prvním kynologickým organizacím. Nejznámější je z nich Spolek myslivců, který byl založen v roce 1848 v Mělníce. Tento spolek sloužil k chovu čistokrevných loveckých psů. V roce 1883 na něj navázal Ústřední spolek pro ochranu honby a chov loveckých psů, a právě zde vznikla naše první plemenná kniha s názvem: „Kniha kmenorodová.“⁵⁶ Dalším milníkem se stal v roce 1898 Zemský spolek chovatelů, který pořádal v roce 1899 a 1901 Zemské výstavy v Praze. Těchto výstav se účastnily stovky psů. Bohužel i tento spolek poznamenala I. Světová válka, která jeho činnost definitivně ukončila. Kynologie se u nás začala opětovně formovat až po válečných událostech v roce 1919. V roce 1925 vydal Československý lovecký a kynologický říšský svaz publikaci s názvem „Československá kniha rodokmenů“. Byly v ní uvedeny zkušební řady psů, avšak nejdůležitější z řádů, který stojí za zmínku byl Zkušební řád pro policejní psy.⁵⁷

3.3 Vznik kynologie v četnické službě

3.3.1 Četnická služba a první zmínky o využití služebních psů

Než se v této kapitole dostanu přímo ke kynologii v četnické službě, tak bych ráda okrajově zmínila vznik a vývoj četnictva pro ucelený historický přehled.

Rok 1848 byl rokem revolučním a vnesl do monarchie řadu změn. Monarchie si byla stále více vědoma potřeby posílení a upevnění svých základů, a proto byl po Lombardském vzoru zřízen dočasný Četnický pluk pro Uhry.⁵⁸ V roce 1849 schválil císař František Josef I. návrh na zřízení zemského četnictva

⁵⁵ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 19-25. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁵⁶ Něco z naší kynologické historie 1. díl. *ECanis.cz* [online]. CRnet, c2000-2023 [cit. 2022-12-11]. Dostupné z: https://www.ecanis.cz/clanky/neco-z-nasi-kynologicke-historie-1-dil_2211.html?pid=54

⁵⁷ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 25. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁵⁸ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva: I. Habsburská monarchie*. Praha: THEMIS, 1997 s. 64. ISBN 80-85821-52-4.

a následně tento návrh potvrdil císařským nařízením. Tehdejší ministr vnitra – Alexander von Bach byl tímto zmocněn k předložení návrhu zákona o četnictvu. Tentýž rok bylo vytvořeno celkem 16 četnických pluků, které byly podřízeny říšskému ministerstvu války. V čele takto zřízeného četnictva stála generální četnická inspekce. Jednotlivé četnické pluky byly rozmístěny různě po monarchii a nesly pořadové číslo s označením místa působení. U nás v Čechách působil Četnický pluk č.2, přičemž byl tvořen zhruba jedním tisícem jízdních a pěších četníků. Od samého začátku četnictva platil přísný zákaz vodění psů do služby.⁵⁹

S odstoupením Alexandra von Bacha ze své funkce ministra vnitra se začaly ozývat hlasy, které požadovaly buďto úplné zrušení četnictva nebo alespoň jeho vojenského charakteru. Z tohoto důvodu se počet četnických pluků v roce 1860 zredukoval na pouhých 10. Následnými změnami v organizaci četnictva byly dosavadní pluky nahrazeny zemskými četnickými velitelstvími.⁶⁰ V důsledku těchto změn v organizaci vyvstala potřeba nové právní úpravy četnictva a vznikl tak zákon o c. k. četnictvu, který definoval četnictvo jakožto sjednocený vojensky zřízený sbor sloužící k zachování veřejného pořádku a bezpečnosti.⁶¹ Dle Instrukce služební c. k. četnictva ze dne 26. února 1876 musel být četník při odchodu do služby řádně ozbrojen, oblečen a i nadále dle této instrukce trval zákaz s sebou vodit psy.⁶²

Důležitým mezníkem pro kynologii na našem území byl rozvoj pátrací služby. Po celé 19. století byla pátrací činnost vykonávána bez využití jakýchkoliv speciálních prostředků a metod. Využívána byla pouze rozvíjející se taktika provádění jednotlivých úkonů. Až začátek 20. století obohatil dosavadní taktiky pátrací služby o speciální metody a prostředky. Jedním z těchto prostředků byla tzv. metoda bertillonáže, což byl systém evidence zločinců na základě antropometrických měření a tělesných rozměrů. Další hojně využívanou metodou

⁵⁹ DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. 2. vydání. Cheb: Svět křidel, 2022 s. 12-13. ISBN 978-80-7573-103-6.

⁶⁰ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva: I. Habsburská monarchie*. Praha: THEMIS, 1997 s. 65. ISBN 80-85821-52-4.

⁶¹ DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. 2. vydání. Cheb: Svět křidel, 2022 s. 18-19. ISBN 978-80-7573-103-6.

⁶² Tamtéž, s. 90.

se stala právě kynologie, jež využívala schopnosti speciálně vycvičeného psa ke stopování.⁶³

Již samotný „otec“ kriminalistiky Dr. Hans Gross v roce 1897 pojednával o přednostech psů pro četnickou službu a říkal, že pes by byl pro četníka skvělým pomocníkem a nazýval ho psem doprovodným. I přes snahu četníků, kteří zdůrazňovali přednosti služebního psa rakouské četnické správě, zůstával tento požadavek zamítnutý. Nejstarší známý případ použití psa v boji se zločinem, i když se nejedná o psa služebního, se datuje k roku 1899, kdy došlo k zabití dvacetileté dívky u Polné. Rakouská četnická správa nechtěla služební psy povolit až do roku 1909. V tomto roce byla poprvé povolena účast příslušníků četnictva na činnostech v nově vzniklém spolku „Polizeihundverein“. Podmínkou účasti v tomto spolku bylo, že účastí četníků v něm nevzniknou četnictvu žádné materiální oběti. Přestože toto povolení bylo velkým krokem pro rozvoj kynologie, stále platil zákaz držení psů na četnických stanicích či jejich vodění do služby, jelikož převládal názor, že jejich přítomnost na stanici by přivodila více škody nežli užitku. Odpor proti služebním psům byl u četnické správy přece jen překonán.⁶⁴

3.3.2 Oficiální zavedení psů do četnické služby

Hlavní osobností, která se zasloužila o rozvoj četnické kynologie, byl český četnický důstojník rytmistr Theodor Rotter, který se ve výše zmíněném spolku sám zabýval chovem policejních psů, a to na své náklady. Rytmistř Rotter v roce 1908 navštívil v Německu kurz pro výchovu a výcvik psů, přičemž se později rozhodl si zakoupit dvojici psů vhodných pro výcvik. Jednalo se o pár německého ovčáka (feny Vlčky a psa Vlka) a začal je cvičit podle zkušeností, které získal v již zmíněném kurzu pro výcvik psů. Jelikož se dlouhodobě věnoval cvičení svých psů k výkonu bezpečnostní služby a dosahoval s nimi skvělých výsledků, tak byli na jeho popud zařazeni na četnické stanice první tři policejní psi. Nedlouho poté se četnické správě začaly hromadit žádosti z ostatních četnických stanic, aby i u nich bylo na zkoušku povoleno užívání policejních psů ve službě. Již v roce 1910 se podařilo přesvědčit ministerstvo zeměbrany, aby všichni čtyři psi, kteří

⁶³ DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. 2. vydání. Cheb: Svět křidel, 2022 s. 117-119. ISBN 978-80-7573-103-6.

⁶⁴ Tamtéž, s. 235-237.

byli v té době využíváni četnictvem, mohli být bráni do služby. Dále byly s tímto povolením ustanoveny i státní příspěvky na údržbu psů a někteří četníci důstojníci mohli policejní psy i chovat.⁶⁵

Prvním známým případem, kdy byl oficiálně použit služební pes ve službě, i když přímo nepřispěl k odhalení pachatele, byl případ pachatele „pojišťovací“ vraždy v Hodoníně. Rytmistr Rotter poté v roce 1911 zpracoval první směrnici pro využívání služebních psů pro četnictvo s názvem *Výcvik a použití služebních psů*. Tato směrnice obsahuje požadavky na vlastnosti a schopnosti psa, které pes musí ovládat před zařazením do služby a dále obsahovala pokyny k výcviku takového psa. Nedílnou součástí směrnice bylo i poučení pro četníka, jak má obhajovat práci služebního psa před soudem. Úloha policejního psa spočívala v hlídání a doprovázení četníka, a především byl využíván ke službě pátrací a k zadržení podezřelé osoby. Podmínkou, aby pes mohl ve službě fungovat, byla jeho naprostá ovladatelnost při použití proti osobě tak, aby nedošlo k překročení meze nezbytné obrany.⁶⁶

Díky výsledkům, kterých se dosahovalo používáním služebních psů, se po letitých diskuzích rakouská četnická správa rozhodla změnit službu četnických vůdců. Nově byli vyzbrojeni pistolí a do jejich povinností byla zařazena minimálně pětihodinová služba se psem denně. Psi byli dále využíváni při eskortách nebezpečných osob a bylo připuštěno k vodění psa bez náhubku, byl-li řádně vycvičen.⁶⁷

3.3.3 První četnický psinec a události po roce 1915

První psinec rakouského četnictva byl zřízen v Písku v roce 1915. I když se Evropa v tomto roce zmítala ve válce, byl tento psinec financován ze státních prostředků. Vedením psince byl pověřen již známý Theodor Rotter, který se zasloužil o uznání psů a jejich zavedení do četnické služby. T. Rotter nepřetržitě

⁶⁵ DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. 2. vydání. Cheb: Svět křidel, 2022 s. 237. ISBN 978-80-7573-103-6.

⁶⁶ Tamtéž, s. 237-238.

RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 124. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁶⁷ DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. 2. vydání. Cheb: Svět křidel, 2022 s. 238. ISBN 978-80-7573-103-6.

pracoval na jeho zřízení a dohlížel, aby v něm nechybělo žádné potřebné vybavení a snažil se tento psinec propagovat všemi možnými prostředky. Jakožto správce psince byl pověřen inspekcí stanic, do kterých byli služební psi vysíláni. Hlavní funkcí psince bylo každoročně dodávat potřebný počet kvalitních služebních psů pro jednotlivá velitelství a probíhaly zde i specializované kurzy pro psovody a jejich psy.⁶⁸

Okolnosti kolem I. světové války téměř znemožnily pokračování a vývoj zavedené instituce policejních psů u četnictva. Po statním převratu byla tato instituce skoro zrušena. Nutno podotknout, že v době převratu působilo u četnictva na území naší republiky celkem 27 psů, a to v Píseckém psinci, na četnických stanicích v Čechách, Moravě a ve Slezsku. Bohužel neměl Písecký psinec dlouhého trvání a byl zrušen a psi rozprodáni. Zrušení psince bylo důsledkem tehdejších mimořádných poměrů, kdy kvůli válce nebylo možné zajistit vhodné personální a vyživovací podmínky. Toto opatření se však ukázalo jako předčasné, jelikož neúspěch psů v posledních letech války neměl příčinu jen ve psech, ale hlavně ve stále se měnících psovodech. Neustálé měnění psovodů, kteří byli často nezkušení, mělo dopad na nepravidelnost ve výcviku. V roce 1916 požádal vojenský guvernér v Lublině zemské četnické velitelství v Praze, aby major Rotter zakoupil 27 psů a dopravil je do Lubliny pro účely tamního četnictva. Zde byl vybudován pro výcvik služebních psů zvláštní ústav s příslušným psincem, a na místo tamního cvičitele byl zařazen první instruktor píseckého ústavu, strážmistr Suchý. Po výcviku byli psi přiděleni příslušným četnickým stanicím.⁶⁹

Jak jen došlo k ustálení poměrů, nařídilo ministerstvo vnitra, aby byla instituce služebních psů nejen zachována, ale i důkladně organizována a co nejrychleji opětovně vybudována. K dosažení tohoto cíle musel být vybudován nový moderní psinec, což vyžadovalo dlouhá jednání a bylo jasné, že nebude vůbec snadné vše vybudovat tak, aby zmíněná instituce vyhovovala moderní bezpečnostní službě. Theodor Rotter byl v roce 1917 opětovně pověřen do

⁶⁸ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 65. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁶⁹ Tamtéž, s. 66-67.

funkce správce v novém psinci a měl na starosti inspekci četnických stanic, které využívaly služební psy. Po provedených kontrolách Theodor Rotter nedoporučoval zřizování stanic ve velkých městech, jelikož zdejší vůdci byli příliš zatíženi a neměli čas se věnovat výcviku psa. Naopak doporučoval zřizování stanic s policejními psi na železničních křižovatkách, které poskytovaly rychlé spojení a dopravu na místo činu. Nicméně se i nadále prohlubovala absence cvičených psů v četnické službě. To vedlo k tomu, že se na ministerstvu vnitra v roce 1921 množily prosby a žádosti četníků, aby měli povoleno chovat služebního psa a brát si ho s sebou do služby. Žádostem se postupně vyhovovalo, ale pod jednou podmínkou, a to že psi musí úspěšně složit odbornou zkoušku před komisí. Jednotlivá četnická velitelství byla díky žádostem zmocněna k držení a výcviku vlastních čistokrevných psů. Povolena plemena byla německý ovčák, dobrmanský pinč a elderteriér. Ministerstvo vnitra v těchto případech přebíralo výlohy za výživu a ošetřování psa a zařídilo pojištění proti povinnému ručení.⁷⁰

Ani po přijetí prvního zkušebního řádu nebyl vytvořen jednotný systém výcviku služebních psů a nadále trval zákaz vodění psů podle četnické instrukce (stejně jak v roce 1851), nyní se výjimka týkala služebních psů. Přestože četnická správa neměla dostatečné finance, tak měla snahu zajistit četníkům nejmodernější pomůcky, aby jim usnadnila obtížnou službu. Její snaha sklouzla k myšlence o opětovném vybudování instituce služebních psů četnictva, která byla zrušena za I. světové války. Základním kamenem nové instituce byly dosavadní bohaté zkušenosti se služební kynologií a uskutečněné spolupráce s odbornými kynologickými organizacemi v Praze a Brně. Nevýraznější pomoc byla ze strany Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů v Praze, který poskytl své cvičiště, kde se v roce 1921 uskutečnily první zkoušky policejních psů československého četnictva. V roce 1922 se Klub pěstitelů policejních a ušlechtilých psů zasloužil o přijetí zkušebního řádu pro výcvik policejních psů

⁷⁰ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 67-68. ISBN 978-80-904210-8-0.

československého četnictva (výnos číslo 2427-13). Každý pes byl pak povinen splnit přezkoušení dle řádu před zkušební komisí.⁷¹

Avšak největší problém stále nebyl vyřešen. Tím bylo získání přijatelné budovy, jež by poskytovala vhodné podmínky pro zřízení psince. Cena ušlechtilých psů se v této době pohybovala na enormních sumách, a i samotné zřízení psince by vyžadovalo značné náklady. Ministerstvo vnitra podniklo kroky k získání financí a v roce 1922 vyčlenilo první položku pro zřízení psince a uvažovalo taktéž o zřízení provizoria. O zřízení provizoria se zasloužil vrchní strážmistr Bedřich Fromm (odborník ve výcviku psů), který zajistil v Nových Hradech podmínky pro kurz výcviku služebních psů a jejich vůdců. Důležitou součástí kurzu bylo, že se po dlouhých letech dostane psům a jejich vůdcům jednotného výcviku, který byl tak moc zapotřebí. Díky svým zkušenostem byl Fromm jmenován za cvičitele kurzu pro výcvik služebních psů pro potřeby četnictva. Kvůli zkvalitnění výcviku služebních psů se konaly desetitýdenní speciální kurzy, přičemž první dva se konaly ve Čtyřech Dvorech u Českých Budějovic. Absolvování kurzu neznamenovalo, že byl výcvik psa ukončen, nýbrž to bylo pouhým začátkem náročného výcviku. Po zařazení psa na četnickou stanici pokračoval výcvik po dobu minimálně jedné hodiny denně a služební pes mohl být nasazen pouze pokud od něj bylo možné očekávat pozitivních výsledků. Služební pes nebyl užíván pouze ke sledování stop, které nemohly být starší jak 50 hodin, ale zejména bylo jeho použití doporučováno ke zjišťování totožnosti osob. Avšak určení totožnosti psem uvedeným na stopu nebylo bráno jako dostatečný důvod k zatčení osoby a musely se dohledávat i jiné důkazy, které by danou osobu usvědčily.⁷²

3.3.4 Výcvikové středisko Nové Hrady a události po roce 1923

Jak již bylo zmíněno výše, byl kvůli nevyhovujícím podmínkám pro výcvik četnických psů získán objekt pro vybudování nového psince v Nových Hradech. Počty psovodů se stále zvyšovaly a bylo potřeba obstarat další kvalitní chovné psy. O to se postaral vrchní strážmistr Bedřich Fromm, který koupil za přijatelnou

⁷¹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 69-70. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁷² Tamtéž, s. 71-74.

cenu pět chovných psů od soukromníků a dovezl je do střediska v Nových Hradech.⁷³

Za první důležitý mezník v budování instituce služebních psů četnictva pokládáme první výcvikový kurz, který se zde konal od 15. ledna 1923 do 10. března 1923. Kurzu se účastnilo 13 účastníků s pěti státními a devíti soukromými psy. Vrchním cvičitelem byl B. Fromm, odborným dozorem byl pověřen pplk. četnictva Oldřich Pinkas z ministerstva vnitra a důležitou roli zde zastával i místní zvěrolékař, který účastníkům přednášel o výživě, hygieně a ošetřování psa. Působil zde i Bedřich Wage, přední kynologický odborník a člen Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů, který přednášel frekventantům o otázkách chovu. Závěrečné zkoušky se konaly 9. a 10. března, přičemž první den probíhala zkouška z poslušnosti, doprovodu zločince a z důležité obrany napadeného vůdce a druhý den zkoušky byl zaměřen na stopování. Zkoušky byly vykonávány před speciální komisí, jejímž předsedou byl pplk. Josef Ježek a dalšími členy komise byli mjr. Hubert Steffel a kpt. Oldřich Pinkas. V tomto prvním výcvikovém kurzu všichni psovodi se svými psi uspěli s velmi dobrým prospěchem. Aby byla účastníkovi uznána schopnost, tak musel při základních cvičích poslušnosti dosáhnout minimálně čtyřiceti bodů, při doprovodu zločince a obraně vůdce byla hranice stanovena na minimální počet třiceti čtyř bodů a u stopování musel dosáhnout alespoň jedenácti bodů.⁷⁴

Po ukončení zkoušek prvního kurzu bylo na ministerstvu vnitra, aby dle doporučení zkušební komise určilo, který pes je vhodný pro používání v bezpečnostní službě. Za takto vybrané psy ministerstvo vnitra převzalo veškeré výlohy na jejich výživu a ošetřování. Ministerstvo taktéž vydalo první směrnici pro používání psů v bezpečnostní službě a pro úkoly vůdce služebního psa. Jedním z těchto úkolů bylo například pokračování vůdců ve výcviku psa na četnických stanicích podle pokynů z kurzu, vůdce musel brát svého psa na pochůzkovou službu a před vstupem do místnosti musel vůdce opatřit psa krátkým vodítkem a věnovat mu zvýšenou pozornost. Vůdci služebních psů měli i nově zkrácen

⁷³ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 79. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁷⁴ Tamtéž, s. 79-80.

minimální počet odsloužených hodin v měsíci, a to z celkových 180 hodin na 150, nicméně museli výcviku psa věnovat minimálně jednu hodinu denně.⁷⁵

Četnické stanice měly od ministerstva vnitra povoleno vyžadovat služebního psa pouze v případech, u kterých lze předpokládat zdárný výsledek užití psa. Četnická stanice musela v žádosti o vyslání služebního psa uvádět následující skutečnosti:

1. *Jaký trestný čin, kde a kdy byl spáchán.*
2. *Zdali na místě činu byly zanechány stopy nebo předměty, které by pes mohl očichat.*
3. *Byly-li stopy zajištěny, či byly-li porušeny nebo zahlazeny, jmenovitě snad tím, že místo bylo hojně navštíveno obecnstvem.*
4. *Bylo-li veřejnosti zatajeno, že bylo žádáno o vyslání služebního psa.*
5. *Kam má být pes vypraven – železniční stanice – bude-li pro vůdce vyslán povoz či nikoliv, a kde ho bude očekávat hlídka příslušné četnické stanice.*⁷⁶

Zásadou pro vysílání bylo, že pokud uběhlo více jak 50 hodin od spáchání činu, pak již neměl být služební pes na místo činu povolán. Vůdce policejního psa byl vyzbrojen pistolí namísto obvyklé karabiny, a proto s ním musel být vypraven i druhý četník vyzbrojený karabinou, jakožto jeho asistent. V této době se policejní pes nachází již na každé četnické pátrací stanici a bylo velmi důležité, aby sem byli umísťováni jen ti nejlepší stopaři. Pátrací stanice měly výhodu v tom, že byly vybaveny motorovým vozidlem a bylo tak snazší, a hlavně rychlejší, dopravit policejního psa na místo činu. V práci kpt. Oldřicha Pinkase a kpt. Josefa Povondry „Pokyny pro službu pátrací a daktyloskopickou bezpečnostních

⁷⁵ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 81. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁷⁶ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010 s. 104. ISBN 978-80-904210-3-5.

orgánů“ se dočteme, že označení osoby služebním psem je pouze podpůrným důkazem a nemůže být na jeho základě zatčena osoba bez dalších důkazů.⁷⁷

3.3.5 Ústav pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelicích

První zmínka o četnictvu v Pyšelicích z roku 1908 je zaznamenána v pamětní knize města Pyšely. Zmínka se týkala založení místní četnické stanice. Po smrti barona, který vlastnil budovu s přílehlými pozemky v Pyšelicích, získalo v roce 1924 tento majetek ministerstvo vnitra a následně zde zřídilo Ústav pro chov a výcvik služebních psů četnictva (dále jen ústav). Úkolem ústavu bylo připravit policejní psovody se psy k výkonu služby. Pouze díky předešlým zkušenostem orgánů ministerstva vnitra a osobnímu studiu obdobných ústavů v Německu – v Drážďanech a v Grünheide mohl být zřízen moderní ústav v Pyšelicích. Takto získané zkušenosti byly využity zejména při stavbě kotců, což se týkalo jejich velikosti a orientace na světové strany, dále při počtech potřebných výběhů a při výstavbě ošetřovny. Objekt prošel značnou rekonstrukcí, kdy se v něm dále vybudovaly potřebné prostory pro ubytování frekventantů, kuchyně pro přípravu krmení, zvěrolékařská ordinace s operační síní a karanténa.⁷⁸

Oficiální otevření ústavu proběhlo v roce 1925 a první událostí zde konanou byl V. výcvikový kurz, který navazoval na předešlé kurzy v Nových Hradech. Ústav spadl pod ministerstvo a Ústřední četnické pátrací oddělení a prvním cvičitelem v Pyšelicích se stal vrchní strážmistr Adolf Horák. Chovala se zde plemena – německého ovčáka, erdelteriéra, boxera, knírače, dobrmana, rottweilera, tatranských a karpatských čuvačů a komondora. Vůdci zde se svými psy absolvovali deseti až dvanáctitýdenní výcvikové kurzy, dělené do tří částí, kterých se mohli účastnit služební psi ve věku 16-18 měsíců. První část kurzu byla věnována poslušnosti, skokům a šplhu, dále přinášení předmětů, jejich střežení a odmítání potravy, jakožto úplatku. Ve druhé části byli cvičeni na strážní

⁷⁷ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010 s. 104-108. ISBN 978-80-904210-3-5.

⁷⁸ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 89-90. ISBN 978-80-904210-8-0.

službu, obranu svého vůdce a na pronásledování zločinců. Poslední část výcviku se vztahovala k práci na stopách, jednalo se o nejnáročnější disciplínu z celého výcviku. Kurz byl zakončován závěrečnými zkouškami před odbornou komisí a po jejich úspěšném absolvování byli psi označeni za „služební“ a následně byli přiřazováni na vybrané četnické a později i na pátrací stanice.⁷⁹

O výcviku v samotném ústavu se tradovala, dle mého, zajímavá historka, která poukazovala na schopnosti vycvičeného služebního psa: „...*Cvičený pes měl za úkol nalézt čepici, k níž přičichl, a která byla následně ukryta. Malý chlapec, který se zájmem pozoroval počínání četníků, byl požádán, aby čepici odnesl asi 200 kroků a potom ji někde ukryl. Hošík popadl čepici, a jak zmizel četníkům z dohledu za roštím, plácnul čepicí několikrát po hřbetě kozu, která se zde pásala, a až poté čepici ukryl. Vypuštěný pes šel po stopě, až narazil na pasoucí se kozu, z níž cítil pach čepice, kozu začal pronásledovat, až ji uštvál...*“⁸⁰

Zajímavostí je, že ústav v Pyšelicích byl přímo podřízen ministerstvu vnitra. V této době nebyvalo zvykem, aby útvary byly ministerstvu přímo podřízeny. Tato skutečnost svědčí o tom, jaký respekt měl ústav ve společnosti, a že tehdejší ministerstvo nebralo institut policejního psa na lehkou váhu. Bezchybné fungování ústavu lze pozorovat i v dalších letech, kdy řádně vycvičený pes byl považován za nepostradatelného pomocníka v bezpečnostní službě.⁸¹

Ústav za dobu své působnosti musel řešit mnoho problémů, a to především z pohledu stavebního, jelikož kromě výcvikového střediska byla součástí ústavu i chovatelská stanice a bylo potřeba navyšovat počty kotců a výběhů. Rostly i požadavky na zvýšení ubytovací kapacity, která byla pro

⁷⁹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 90-91. ISBN 978-80-904210-8-0.

Výcvikové středisko Pyšely u Prahy 1925. *Inoboediens.estranky* [online]. c2023, 10. 6. 2007 [cit. 2022-12-13]. Dostupné z: <https://inoboediens.estranky.cz/clanky/sluzebni-kynologie/vycvikove-stredisko-pyseley-u-prahy-1925.html>

⁸⁰ RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010 s. 116. ISBN 978-80-904210-3-5.

⁸¹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 96. ISBN 978-80-904210-8-0.

vzrůstající počet vůdců nezbytná. Mimo stavební problémy trápila ústav i neustále se zvyšující potřeba vody pro napájení všech zvířat a s tím spojená celková finanční náročnost ústavu. Obec Pyšely neměla naštěstí přehnané nároky na pracovníky ústavu a výcvik psů zde byl standardizován. Vedoucím výcviku byl stále vrchní četnický strážmistr Adolf Horák. Instruktoři se v Pyšelích věnují nejen výcviku psů ale i výchově jejich vůdců. Po úspěšném absolvování zdejšího výcviku byl každý vůdce služebního psa povinen vést podrobný deník. Do deníku zapisovali veškerý společný trénink, situace, při kterých byl služební pes použit a jím dosažené výsledky. Zařazování psů na četnické pátrací stanice vybavené motocykly (později automobily) mělo vliv na samotný ústav, který musel do svých osnov zahrnout navyknutí psa na tyto stroje.⁸²

V roce 1936 byl v ústavu v Pyšelích konán historicky první kurz pro výcvik služebních psů Finanční stráže, kterého se účastnilo dvacet vůdců se svými psy. Následující rok projevila Finanční stráž zájem nad koupí blízkého pozemku pro výstavbu ústavní budovy a cvičiště. Přestože zájem nad koupí pozemku trval déle než dva roky, kýženého výsledku se ústav nikdy nedočkal. Ani později nedošlo k samotné výstavbě ústavní budovy a cvičiště, jelikož v roce 1940 byla Finanční stráž kompletně zrušena. Ústav v Pyšelích za několik desítek let své působnosti připravil pro výkon služby několik stovek psovodů a zdejší chovná stanice odchovala přes sto štěňat. Zlomovým rokem se stal rok 1952, ve kterém došlo k částečnému ukončení činnosti ústavu a přemístění výcviku služebních psů do nově vzniklého výcvikového střediska v Býchorech. V Pyšelích zůstává pouze chov služebních psů. Zanedlouho, v roce 1953, přebírá chovatelskou stanici hlavní velitelství Pohraniční stráže, které ji provozovalo do roku 1955. Dne 30. června 1956 je chovatelská stanice přemístěna do Libějovic a tímto definitivně končí dlouhá éra výcvikového střediska v Pyšelích, které se nepochybně zapsalo do historických počátků četnické kynologické činnosti Československa.⁸³

⁸² RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 96-101. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁸³ Tamtéž, s. 102-109.

3.3.6 Osobnosti, které stály u zrodu služební kynologie četnictva

V této kapitole zmiňuji osobnosti, které se zasloužily o rozvoj služební kynologie na území našeho státu. Nejvýznamnějšími osobnostmi rozvoje služební kynologie se stali Theodor Rotter, Josef Ježek, Oldřich Pinkas a Adolf Horák. Zmíněné osobnosti spojuje láska ke kynologii, díky které se služební kynologie na našem území stala jednou z nejlepších v celé tehdejší Evropě. Tyto osobnosti se zasloužily o zrod a vývoj služební kynologie a byly prvními propagátory kynologie u nás.

3.3.6.1 Theodor Rotter

Theodor Rotter se narodil jakožto českokrumlovský rodák v roce 1873 do rodu třeboňských Horáků. Po ukončení středoškolského vzdělání vstoupil na kadetní školu v Praze a po jejím úspěšném absolvování nastoupil do služby jakožto důstojník vojenského pluku. Ve službě byl velice úspěšný a během první světové války sloužil i na zahraničních posádkách v Albánii, Bosně a Černé Hoře.⁸⁴

Po návratu z války nastoupil k četnictvu, kde sloužil v hodnosti rytmistra jako velitel četnického oddělení na Kladně. Od roku 1909 se na Kladně věnoval soukromému výcviku svých německých ovčáků Vlka a Vlčky, které cvičil tak, aby byli schopni výkonu bezpečnostní služby. Prosadil svůj návrh na povolení vodění cvičených psů do služby a díky němu četnictvo zakoupilo první ovčácké psy vhodné pro bezpečnostní službu četnictva. V roce 1911 zpracoval první služební předpis o používání policejních psů u četnictva s názvem „*Výcvik a použití služebních psů*“. Theodor Rotter byl výcvikem psů tak proslulý, že se jeho cvičení a používání policejních psů dostalo i do světoznámého Haškova románu. V roce 1915 za svého působení v Písku coby tamního velitele četnického oddělení, zakládá v tomto městě první četnický psinec na našem území a zabývá se zde chovem a výcvikem služebních psů pro potřeby četnictva. Po vzniku samostatného Československa začal používat počestné jméno Bohuslav, ale

⁸⁴ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 124. ISBN 978-80-904210-8-0.

později se ke svému jménu Theodor vrátil. Služební kariéru ukončil v roce 1919 s hodností podplukovníka.⁸⁵

Kynologií se zabýval i nadále přes své penzionování, kdy se soustředil nejen na výcvik cvičených psů pro výkon bezpečnostní služby ale i ku prospěchu veřejnosti v pastevectví. Velkou mírou se podílel na založení Svazu organizací kynologických, který byl později znám jakožto Československý svaz kynologický. Díky svým zkušenostem působil jako rozhodčí exteriéru a rozhodčí výkonnostních zkoušek. Byl členem Klubu pěstitelů chrtů a jednu chvíli zde předsedal. Rotter se podílel i na obnově plemene pražského krysaříka, na kterého se s postupem let úplně zapomnělo. Pokoušel se tak skrze publikace v odborných kynologických časopisech společně s jedním z nejznámějších českých kynologů Ottou Karlíkem. Jeho snaha však nebyla úspěšná hlavně kvůli násilné nacistické okupaci našeho státu v roce 1938. Na sklonku života přichází Rotter o veškerý svůj majetek a s tím i o veškeré dokumenty k obnovení chovatelské základny pražského krysaříka. Theodor Rotter zemřel v roce 1945.⁸⁶

Během svého života vydal mnoho odborných pojednání v časopise Bezpečnostní služba ale i v kynologických a hospodářských časopisech, ve kterých shrnul své dlouholeté zkušenosti. Mimo jiné je i autorem knihy *Výchova a výcvik psa pro účely služební a sportovní*, která byla vydána ve čtyřech vydáních a napsal i řadu odborných publikací o psech.⁸⁷

3.3.6.2 Josef Ježek

Celým jménem Josef Jan Matěj Ježek se narodil v roce 1884 v Žamberku a jeho otec byl zakladatelem a ředitelem české měšťanské školy. Josef Ježek po absolvování obecné školy studoval gymnázium, které však nedokončil. Zapsal se do Zeměbranecké kadetní školy, kde byl velice úspěšným studentem a po jejím absolvování byl se třemi vyznamenáními vyřazen ke 22. zeměbraneckému pěšímu pluku. V roce 1909 odešel do armády a v roce 1910 byl po absolvování

⁸⁵ DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. 2. vydání. Cheb: Svět křidel, 2022 s. 320. ISBN 978-80-7573-103-6.

⁸⁶ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 125-126. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁸⁷ ROTTER, Theodor. *Výchova a výcvik psa pro účely služební, sportovní a jiné užitkové obory*. 4. vydání. Kroměříž: J. Gusek, 1948.

zkoušky ustanoven velitelem četnického oddělení. V témže roce se oženil se šlechtičnou Olgou ze Semaku a po třech letech byl povýšen do hodnosti rytmistra. V dubnu roku 1917 v pouhých 27 letech umírá jeho žena Olga a Ježek je v červnu přemístěn na vídeňské ministerstvo zeměbrany, kde působil až do konce války v četnickém oddělení. Ve Vídni zůstal až do vzniku samostatného československého státu.⁸⁸

Po vzniku samostatného československého státu byl Josef Ježek velitelem četnického oddělení v Jindřichově Hradci a v roce 1919 byl vyslán do Bratislavy, kde měl za úkol vybudovat četnictvo na Slovensku. O rok později, v roce 1920, je povýšen do hodnosti majora a zabývá se rozvojem četnické pátrací služby. Zároveň inicioval vypracování pokynů pro výkon již zmíněné pátrací služby. Rok 1925 byl významným rokem pro rozvoj kynologie. Ježek se v tomto roce stává přednostou 13. oddělení ministerstva vnitra, přičemž aspiroval o zdokonalení pátrací služby četnictva. S touto snahou mu pomáhají četničtí důstojníci Josef Povondra a Oldřich Pinkas. Právě v roce 1925 začíná s jeho pomocí vznikat Ústav pro chov a výcvik služebních psů v Pyšelicích u Benešova. Josef Ježek byl mimo jiné i velice vášnivým příznivcem kynologie. V roce 1931 vznikl odborný časopis Bezpečnostní služba, do kterého přispěl svými mnohými pojednáními o využívání služebních psů a o pátrací službě obecně. Po roce 1936 byl již generál Josef Ježek převelen do Bratislavy, kde pracoval na záchraně chovu tatranského čuvače, kterého využívali jakožto služebního psa pro pátrací službu četnictva. V květnu roku 1945 byl držen v zajišťovací vazbě a v roce 1947 byl odsouzen za zločin proti státu, avšak se od potrestání upustilo. Zatčen byl bohužel i roku 1954 pro údajnou činnost proti tehdejšímu zřízení, a ještě tentýž rok byl odsouzen na doživotí, ale na základě amnestie byl v roce 1960 propuštěn a zemřel v Praze v roce 1969.⁸⁹

Záznamy o kynologické činnosti Josefa Ježka spadají již do roku 1917, kdy je záznam z jeho kontroly na tehdejším výcvikovém středisku služebních psů v Písku. Služební kynologii se věnoval mnoho let a v roce 1924 se stal

⁸⁸ DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. 2. vydání. Cheb: Svět křidel, 2022 s. 316. ISBN 978-80-7573-103-6.

⁸⁹ Tamtéž, s. 316-317.

spoluzakladatelem Ústavu pro chov a výcvik služebních psů v Pyšelích, kam se po celou svoji kariéru vracel a výcvik zde všemi možnými prostředky a způsoby podporoval. Jeho láska ke kynologii mu v závěru života přinesla potíže, jelikož byl obviňován z upřednostňování výživy služebních psů nad sociálními poměry četnictva. Jednalo se však o nepravdivá tvrzení. Roku 1932 vydal důležitý kynologický dokument „Vycvičený pes k účelům policejním a jeho použití v životě občanském a ve službě bezpečnostní“.⁹⁰

3.3.6.3 Oldřich Pinkas

Oldřich Pinkas se narodil v září roku 1886 v Tachlovicích na Kladensku jako jedno ze sedmi dětí do učitelské rodiny. Po ukončení základní školy nastoupil na malostranské gymnázium v Praze, které úspěšně zakončil maturitou. Ve studiu dále pokračoval na Karlově univerzitě v Praze, kde se rozhodl studovat filosofii, češtinu a němčinu. Oldřich Pinkas se chtěl stát univerzitním profesorem, avšak jeho sen byl zmařen začátkem 1. světové války, které se účastnil jakožto důstojník ve vojsku. Po skončení války se však k původní profesorské profesi nevrátil a v roce 1919 se přihlásil do československého četnictva jako záložní důstojník. Byl přidělen na místo druhého pobočníka zemského velitele v Bratislavě, kde se seznámil s tehdejšími kapitánem Josefem Ježkem, jenž v tuto dobu zastával místo prvního pobočníka zemského velitele. Ještě tentýž rok nastoupil do důstojnické školy, kterou úspěšně absolvoval a poté pracoval jako konceptní úředník ve 13. oddělení ministerstva vnitra. Právě toto oddělení mělo na starosti záležitosti četnictva a Josef Ježek zde působil od roku 1925 jako přednosta vojenské skupiny 13. oddělení. Byl to právě Josef Ježek, na jehož popud se Oldřich Pinkas stal spoluautorem Pokynů pro službu pátrací a daktyloskopickou bezpečnostních orgánů a Sbírkou četnických předpisů. S Ježkem měli velice přátelský vztah, o čemž svědčí fakt, že Oldřich Pinkas doučoval Ježkovu dceru Olgu český jazyk a následně ji připravil i na vstup do učitelského ústavu. Profesně si byli blízcí i ve

⁹⁰ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 131-133. ISBN 978-80-904210-8-0.

své lásce ke kynologii, jelikož spolupracovali na výcviku policejních psů v Pyšelicích u Prahy.⁹¹

Oldřich Pinkas byl v tuto dobu již dlouholetým členem Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů v Praze. Jelikož jsme v této době postrádali kynologické zkušenosti, byl nedostatek instruktorů a odborné literatury, vydal se Pinkas v roce 1922 do Německa do Státního ústavu pro chov a výcvik psů v Grünheide. Zde načerpal mnohé odborné zkušenosti, které později aplikoval při budování již zmíněného obdobného ústavu v Pyšelicích. Všechny své odborné zkušenosti se rozhodl sdílet ve Svazarmu, kde je předával mladším generacím. Působil i jako rozhodčí exteriéru a výkonu, měl členství v Ústředním kynologickém klubu a byl členem i Ústřední kynologické rady Československého kynologického svazu. Stal se i jednatelem kynologické rady svazu a členem redakční rady časopisu Kynologie (předchůdce časopisu Pes přítel člověka). Pinkas je považován za průkopníka v oboru kynologie, zejména co se týče otázky výcviku psů služebních plemen a byl díky své obětavé a mírumilovné povaze přezdíván „otec Pinkas“.⁹²

Byl mimo jiné autorem mnohých odborných článků v oblasti pátrací služby a využití služebních psů četnictva, které se zveřejnily v časopise Bezpečnostní služba. Kynologii se Oldřich Pinkas věnoval po celý svůj život, zejména pak v důchodovém věku. Byl vyznamenán Zlatým odznakem, nejvyšším oceněním Svazarmu, za obětavou práci a rozvoj kynologie v tehdejší Československu. Oldřich Pinkas byl velice důležitou osobností rozvoje kynologie na našem území

⁹¹ DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. 2. vydání. Cheb: Svět křídel, 2022 s. 319. ISBN 978-80-7573-103-6.

Český kynologický svaz: Změny ocenění v oddílech Mistrovství ČR IGP a ZVV3. Kynologie.cz [online]. Český kynologický svaz [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <http://www.kynologie.cz/novinky/zmeny-oceneni-v-jednotlivych-oddilech-mistrovstvi-cr-igp-a-zvv3.htm?fbclid=IwAR0vhSJdpky9caNWb2k1EpgWe5Ghf9RVBJ6MNY5oYAGgeVOBVeglnAFxYmk>

⁹² RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 121-122. ISBN 978-80-904210-8-0.

Český kynologický svaz: Změny ocenění v oddílech Mistrovství ČR IGP a ZVV3. Kynologie.cz [online]. Český kynologický svaz [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <http://www.kynologie.cz/novinky/zmeny-oceneni-v-jednotlivych-oddilech-mistrovstvi-cr-igp-a-zvv3.htm?fbclid=IwAR0vhSJdpky9caNWb2k1EpgWe5Ghf9RVBJ6MNY5oYAGgeVOBVeglnAFxYmk>

a svými činy se nepochybně zapsal i do nynější služební kynologie. Zemřel v roce 1960 ve věku 74 let.⁹³

3.3.6.4 Adolf Horák

Osobnost Adolfa Horáka je neodmyslitelně spjata s Ústavem pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelích. Byl jeho zakládajícím velitelem. Adolf Horák se původně vyučil řezníkem a do vojenské služby nastoupil v Bělehradu, kde působil až do roku 1916 a složil zde i četnickou přísahu a po vstupu k četnictvu zůstal Adolf Horák v Bělehradu až do konce války. Díky jeho znalostem v oboru výcviku psů se v roce 1920 s Theodorem Rotterem a Josefem Ježkem podílel na zrodu instituce služebních psů četnictva. Kynologii se věnoval i ve svém volném čase a založil vlastní chovatelskou stanici Walhalla. S první manželkou se z Červeného Kostelce přestěhoval do Pyšel, kde však jeho manželka Marie umírá u porodu. Jeho druhou manželkou se stala Božena Machovcová, která setrvala v Pyšelích až do roku 1986.⁹⁴

Adolf Horák si dal za cíl dovést četnickou a policejní kynologii na nejvyšší možnou úroveň a jakožto velitel Ústavu v Pyšelích měl k tomu ty nejlepší podmínky. Zároveň měl možnost srovnání s německou kynologií, a právě v této době úzce spolupracoval s Theodorem Rotterem a společně napomohli k věhlasu nejen onoho ústavu ale kynologie na našem území obecně. Jeho práce spočívala i ve vydávání článků v úspěšných periodikách, kterými byly Svět zvířat, Kynologická revue a Náš pes. V těchto člancích se věnoval problematice vzdělávání psovodů, cvičení služebních psů, důležité byly i články o pachových pracích a obranných činnostech psa. Účastnil se i pořadů v rozhlasech, díky kterým popularizoval policejní činnost, které se následně dostávalo většího respektu od obyvatelstva. Díky dlouhému působení v kynologickém prostředí byl Adolf Horák považován za velkého odborníka i ve světovém měřítku. Dostal mnohých čestných uznání na výstavě se svou fenou stájového pinče. Aktivně působil v kynologických časopisech až do 2. světové války, po válce byl penzionován a odešel do důchodu. Kynologie ho provázela celým životem,

⁹³ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 122-123. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁹⁴ Tamtéž, s. 111-113.

jelikož se až do své smrti věnoval výcviku psů ve své vile v Pyšelích a samozřejmě navštěvoval i ústav, který zde vybudoval. Adolf Horák zemřel v roce 1960 v Pyšelích.⁹⁵

3.3.7 Smrt psovoda Aloise Taubra

Ráda bych zde zmínila případ tragické smrti psovoda Aloise Taubra a jeho psa Arca, která neodmyslitelně patří k dějinám četnické kynologie. Veřejnosti je tento případ znám ze seriálu Četnické humoresky, kde jeho osobu ztvárňuje fiktivní postava strážmistra Antonína Šebestíka. Alois Tauber se narodil 2. 6. 1904 v Potvorově a vyučil se zámečnickem. Práce zámečníka ho však nenaplňovala, a proto se ve svých dvaceti dvou letech přihlásil k četníkům. Po absolvování četnické školy v Praze nastoupil jako četnický závodčí v Plzni. V roce 1930 byl převelen do Ústavu pro chov a výcvik služebních psů v Pyšelích, kde úspěšně absolvoval výcvik vůdců se psem Arcem. Nedlouho po návratu do Plzně ho potkala velká životní tragédie. Aloisova snoubenka (Mařenka Cheníčková) umírá 8. 6. 1931 na následky angíny a mladému četníkovi se hroutí svět. Jedinou útěchou mladému Taubrovi byl jeho největší přítel – služební pes Arco. Příběh mladého četníka má však tragické pokračování, a to jen necelé dva měsíce po smrti jeho snoubenky. Dne 1. srpna 1931 podnikl Josef Kondr z Koterova vražedný útok na velitele četnické stanice Václava Hrabačku. K dokonání plánované vraždy nedošlo díky selhání Kondrova browningu. Po nezdařeném útoku Kondr prchl na statek svých rodičů, kde se zabarikádoval na půdě a vyhrožoval četníkům, že je zabije. Místní četnictvo statek obklíčilo a ve snaze zjistit, kde se Kondr nachází, vyslali strážmistra Taubra a jeho služebního psa k prohledání půdních prostor. Arco prohledával prostory půdy a opětovně běhal nahoru a vracel se zpět. Ve snaze svého psa odvolat, stoupl si Tauber mezi dveře a jakmile takto učinil, vystřelil Kondr na mladého četníka a ten se skácel k zemi. Druhou ranou zasáhl Arca, který ještě stačil vyběhnout na náves, kde střelnému zranění taktéž podlehl. Obléhání statku trvalo ještě dalších šest hodin. Vrahův odpor byl tak velký, že se četníci nedokázali ani přiblížit ke

⁹⁵ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 113-115. ISBN 978-80-904210-8-0.

svému mrtvému kolegovi. Nakonec se četníkům podařilo spatřit Kondrův úkryt, vrah byl konečně zasažen a po převozu do plzeňské nemocnice zemřel.⁹⁶

Mladému četníkovi bylo pouhých 27 let, když se konal jeho pohřeb. Uctít četníkovu památku přijelo několik stovek četníků z okolních útvarů. Ostatky strážmistra Aloise Taubra byly uloženy do společného hrobu, kde byla pohřbena jeho nedávno zesnulá snoubenka. Sportovní klub pro policejní a ušlechtilé psy v Praze chtěl, aby se svého posmrtného uznání dočkal i služební pes Arco. Klub požádal ministerstvo vnitra o souhlas k vystavění pomníku v obci Koterově, avšak k samotné výstavbě pomníku na tomto místě nikdy nedošlo. A tak byl alespoň v Pyšelích na památku tragické události postaven žulový blok s bronzovou hlavou německého ovčáka. Pomník v Pyšelích každodenně připomínal všem psovodům, jak těžká práce psovoda je a jaké může mít následky. Alois Tauber byl jedním z více než sta příslušníků četnického sboru, kteří za prvních dvacet let existence samostatného československého státu zemřeli při výkonu své služby. Nyní se pomník nachází v Muzeu Policie ČR, kde byl díky skupině historiků ve složení – Radek Galaš, Jiří Rulc, Marcela Mahutová a Jan Komárek zrekonstruován a slavnostně odhalen 3. 10. 2013.⁹⁷

3.4 Hlavní správa Veřejné bezpečnosti po roce 1945

V historii se přesouváme k dalšímu důležitému mezníku, jímž byl vznik Sboru národní bezpečnosti (SNB). Ten byl Československým bezpečnostním sborem, jehož založení se datuje ke dni 17. dubna roku 1945. Vznik SNB probíhal pod taktovkou Komunistické strany Československé a od svého založení byl řízen ministerstvem vnitra. Sbor nahradil prvorepublikové četnictvo, státní a obecní uniformovanou policii. Skládal se ze dvou složek. První složkou byla Veřejná bezpečnost (VB), což byla uniformovaná složka, podílející se na udržování veřejného pořádku a druhou složkou byla Státní bezpečnost (StB), což

⁹⁶ Michal Dlouhý: Humoresky vážně – Strážmistr Šebestík: Tragédie v Koterově. *Pozitivní noviny* [online]. c2004-2023, 14. 3. 2008 [cit. 2022-12-13]. Dostupné z: <https://inoboediens.estranky.cz/clanky/sluzebni-kynologie/vycvikove-stredisko-pysely-u-prahy-1925.html>

RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 137-140. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁹⁷ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 142-148. ISBN 978-80-904210-8-0.

byla tajná politická složka sboru, která svou funkcí potlačovala občanská a lidská práva a špehovala odpůrce režimu.⁹⁸ Teď ale zpátky ke služební kynologii.

Hlavní velitelství SNB řídilo nejen Zemská velitelství a Pohotovostní pluk 1. Národní bezpečnosti, ale co je pro nás nejdůležitější, řídilo i Ústav pro chov a výcvik psů v Pyšelích. I v této době se názory na služební psy rozcházely. Obecně ale platilo, že pes splní svůj úkol pouze, pokud má k tomu předpoklad dobré stopy na dobrém podkladě a vzniklé za příznivého počasí, jedná-li se o psa zdravého a řádně vycvičeného s dobrým vůdcem, který rozumí práci se psem, má svého psa rád a řádně se o něj stará. Zastáncem tohoto názoru byl i jeden z nejznámějších kynologů této doby – kapitán SNB Josef Podhorský, autor knihy „Výcvik psa se zvláštním zřetelem ke službě bezpečnostní a vojenské“. Josef Podhorský měl bohaté praktické a teoretické zkušenosti v oblasti kynologie, které získával i za I. světové války, kde působil jako instruktor pro válečné a bojové psy ve Vídni. V jeho knize je popsán i nestandardní nácvik vyprošťování spoutaného psovoda.⁹⁹

O vysoké úrovni, na které se Československá kynologie právem nacházela, svědčí záznamy o první delegaci vyslané na Kubu. Díky tomu, že naše výcvikové metody byly známy po celém světě, požádala Kuba v roce 1961 české odborníky, aby zde zřídili výcviková střediska a chovatelské stanice. Hlavní správa VB požadavku vyhověla. První odborníci kynologie zde po dobu tří měsíců usilovně pracovali a vypomáhali s vybudováním výcvikového střediska, situovaného asi 16 kilometrů od Havany. V průběhu let se dalších výjezdů na Kubu účastnil především odborník na chov služebních psů – Karel Hartl.¹⁰⁰

Stavy služebních psů se pro potřeby psovodů doplňovaly od padesátých let minulého století především vlastním chovem. Vykupování byli i psi od civilních chovatelů, ale k tomu docházelo pouze v nejnútnejších případech potřeby Sboru národní bezpečnosti. První chovatelskou stanicí, patřící Sboru národní

⁹⁸ Sbor národní bezpečnosti (SNB). *Totalita.cz* [online]. c1999-2023 [cit. 2022-12-13]. Dostupné z: <https://www.totalita.cz/vysvetlivky/snb.php>

⁹⁹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 155. ISBN 978-80-904210-8-0.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 156.

bezpečnosti, byla chovná stanice v Prackovicích nad Labem (1953). Hlavní správa Veřejné bezpečnosti chov v nové stanici přímo regulovala a dále určovala vysílání psovodů na výcvikové kurzy v Čechách a na Slovensku a takto činila až do rozpadu federace. V roce 1966 byla zpracována příručka s názvem „Použití služebního psa v SNB“. Přestože původně sloužila pouze jako učební materiál pro střední odborné školy ministerstva vnitra, stala se pak učebním materiálem několika generací psovodů SNB a ostatních ozbrojených sborů.¹⁰¹ Učebnice kromě jiných pouček obsahovala i výčet obranných a pátracích možností využití psa: *„Sledování stopy pachatele z místa trestného činu, nebo z místa zjištěného výskytu, označení pachatele podle stop, nebo věci, ztotožnění předmětů shodného pachu, vyhledání vystřelených nábojnic, morální působení na pachatele, domovní prohlídky, prohlídky terénu a objektů (revírování), zadržení prchajícího pachatele, překonání odporu osob ozbrojených, nebo kladoucích odpor střelnou zbraní při zatýkání, ochrana příslušníků hlídky při napadení, eskorty zadržených nebo potrestaných, nástrahy (léčky), preventivní opatření (hlídková služba, střežení objektů).“¹⁰²*

3.4.1 Výcvik služebních psů pod vedením Hlavní správy Veřejné bezpečnosti

Jak již bylo zmíněno, byl výcvik a chov služebních psů řízen 1. odborem Hlavní správy Veřejné bezpečnosti. Výcvik probíhal následovně. Štěňata po narození zůstávala až do tří měsíců v chovatelské stanici u své matky a po dosažení 36 měsíců věku byla štěňata přidělena na různé útvary VB. Zde na útvarech probíhala jejich příprava pro následné absolvování kurzu speciálního výcviku. Rozlišovalo se několik typů výcvikových kurzů, které se lišily délkou i zaměřením specializace. První byl speciální pětíměsíční kurz pro psovody-referenty, druhý kurz byl tříměsíční a účastnili se ho psovodi pohraniční a obvodní služby s pátracími psy a šestitýdenní kurz byl určen pro psovody se psy obrannými. Po úspěšném absolvování jednoho z uvedených kurzů bylo

¹⁰¹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 156. ISBN 978-80-904210-8-0.

¹⁰² RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010 s. 170. ISBN 978-80-904210-3-5.

potřeba se zúčastnit čtyřtýdenního zdokonalovacího kurzu, který byl povinný po uplynutí dvouleté služby s policejním psem.¹⁰³

Historie organizovaného výcviku služebních psů na našem území sahá do začátku dvacátých let minulého století a za tyto roky prošel výcvik služebních psů značnými změnami. Četníci a další osobnosti, stojící za vznikem kynologie na našem území, čerpali zkušenosti především z Německa. To bylo svého času kynologickou velmocí a určovalo směr výcviku psů v celé Evropě. Německo dalo vzniku prvním metodickým příručkám, které obsahovaly postup výcviku donucovací metodou. Základem pro výcvik byla tehdy kvalitní poslušnost a příprava na speciální úkoly (viz výcvikové středisko Pyšely). Při výcviku se kladl největší důraz na přiblížení se praxi a na různorodost situací, ve kterých se služební pes se svým psovodem mohl ocitnout. Později se výcvik přizpůsobil válečné situaci a cvičitelé navázali na zkušenosti odborníků z tehdejšího Sovětského svazu. Jejich zkušenosti vycházeli z učení I. P. Pavlova, jenž jako první uvedl teorii podmíněných a nepodmíněných reflexů. Díky pokusům na psech došel k závěru, že vytváření podmíněných reakcí je základním mechanismem pro adaptaci na okolní prostředí. Právě tato teorie podmíněných reflexů pomohla k urychlení tréninku psů.¹⁰⁴

Po roce 1945 k prováděnému výcviku u nás patřila i vnitřní kontrola, kterou měla na starosti hlavní správa a ta ji prováděla na jednotlivých útvech. Vnitřní kontrola se týkala využitelnosti psů v praxi při účasti na jednotlivých případech a pozorovalo se především jejich nasazení ve výkonu služby. Základní úkoly, které se psi učili v dřívější době, zůstávají stále zahrnuty v osnovách výcviku, avšak s postupem času roste rafinovanost a nebezpečnost pachatelů trestné činnosti. Objevují se nové oblasti a prostory, kde je nasazení psa stěžejní. S tím souvisela nutnost přebudování osnov výcviku psů od základů tak, aby odpovídaly nejnovějším požadavkům a výcvik byl co nejpreciznější. Pes musel být schopen prozkoumat úkryt podezřelé osoby nebo pachatele nehledě na to, jestli byl den

¹⁰³ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 157. ISBN 978-80-904210-8-0.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 157-158.

Pavlovův reflex. *Český rozhlas: Dvojka* [online]. Český rozhlas, c1997-2023 [cit. 2022-12-13]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/pavlovuv-reflex-7548422>

nebo noc. Důležitým úkolem psa bylo také vyhledání předmětů patřících pachateli, které zahodil či ukryl při útěku z místa činu a musel být taktéž schopen rozeznat pach pachatele z načichané stopy, mezi skupinou předmětů či lidí. O tom, že kynologie Československé socialistické republiky byla na velice vysoké úrovni, svědčí záznamy z šedesátých let minulého století, kdy byla hodnocena jako jedna z nejlepších v Evropě. V osmdesátých letech se rozrůstal počet drogových trestných činů, narůstaly nezákonné obchody se zbraněmi a výbušninami a bylo potřeba vycvičit psy i ke specializaci na vyhledávání těchto předmětů. Nebylo v psích silách, aby jeden pes zvládl tak široké zaměření najednou, a proto byly vytvořeny psí specializace – na vyhledávání omamných a psychotropních látek, zbraní, na detekci výbušnin a vyhledávání ostatků.¹⁰⁵

3.5 Výcvikové středisko Býchory

I když Ústav pro chov a výcvik služebních psů v Pyšelicích byl stále v provozu, začaly se hledat nové prostory pro výcvik služebních psů Sboru národní bezpečnosti. Ministerstvu vnitra Československé republiky se podařilo získat objekt bývalé vily Adolfa Richtera v Býchorech u Kolína, kde stát následovně zřizuje nové výcvikové středisko a svou činnost zahajuje již v roce 1952. Psi byli v Býchorech cvičeni především pro kriminální a pořádkovou službu. Postupem let zaznamenala služební kynologie rozvoj především v oblasti pachové identifikace a bylo potřeba zavést nový systém výuky, který se týkal jak praktické části výkonu služby, tak části pedagogické ze strany odborných cvičitelů. Bylo nezbytné přepracovat styl, jakým se předávaly informace frekventantům a vznikaly tak nové zásady výuky. V Býchorech se připravovali mimo jiné i psovodi pohraničních oddělení Veřejné bezpečnosti, kynologové Sboru ozbrojené ochrany letišť a Sboru ozbrojené ochrany železnic. Nejprve středisko spadalo, pod již zmíněné Hlavní velitelství Veřejné bezpečnosti, později organizačně podléhá Federální správě Veřejné bezpečnosti a následně spadá pod Ústřední kriminální službu. V roce 1996 bylo středisko v Býchorech podřízeno Odboru služební kynologie a hipologie Policejního prezidia České

¹⁰⁵ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 158-159. ISBN 978-80-904210-8-0.

republiky a od roku 2009 spadá pod Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky.¹⁰⁶

Hlavní náplní práce psovodů v Býchorech byl nácvik pachových obranných prací, nejvíce se soustředili na cvičení psů specialistů k vyhledávání omamných a psychotropních látek, zbraní, osob, lidských ostatků, dále na detekci výbušnin a na vyhledání akcelerantů hoření na místě požáru. Výcvikové středisko v Býchorech již v 90. letech patřilo mezi špičková výcviková centra v Evropě. Svědčí o tom fakt, že pro výcvik služebních psů na vyhledávání drog bylo středisko v 90. letech určeno jakožto národní výcvikové středisko v rámci střední Evropy. V roce 1995 až 1998 zde probíhal výcvik na vyhledávání min pro psovody ze zemí bývalé Jugoslávie pod velením kpt. Jana Kabáta. Středisko bylo za dobu svého působení navštíveno četnými delegacemi ze zahraničí, a i pracovníci střediska byli vysíláni na zahraniční cesty, aby přinesli nové poznatky.¹⁰⁷

3.5.1 Osobnosti výcvikového střediska v Býchorech, které se zapsaly do dějin služební kynologie

Prvním velitelem výcvikového střediska se stal por. Miroslav Bock, který byl do Býchor převelen z Ústavu pro chov a výcvik služebních psů v Pyšelích. Díky jeho zkušenostem se cvičením psů byl pověřen vedením a vybudováním nového výcvikového střediska v Býchorech. Byl autorem nových výcvikových metodik a pomůcek pro psovody a taktéž se podílel na zpracování kapitoly, týkající se teorie podmíněných reflexů I. P. Pavlova v knize MVDr. Kollera. Pod vedením Miroslava Bocka byl na jaře 1952 za provizorních podmínek konán první výcvikový kurz. Jednalo se o tříměsíční kurz pod vedením Františka Dušánka, který v Býchorech působil jakožto zástupce velitele. Díky zkušenostem Miroslava Bocka vzniká v Býchorech stabilní prostředí pro výcvikové kurzy psovodů všech složek Sboru národní bezpečnosti. V roce 1954

¹⁰⁶ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 161. ISBN 978-80-904210-8-0.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 161-162.

se zasloužil o konání prvních poválečných přeborů služebních psů, pro které vybral a sestavil republikové družstvo SNB.¹⁰⁸

Po ukončení působení por. Miroslava Bocka, nastupuje na funkci velitele výcvikového střediska Rudolf Štětina. V roce 1955 se v Býchorech dokončila stavba domu pro instruktory střediska, kteří mohli poprvé v historii bydlet společně se svou rodinou. Do této doby museli instruktoři dojíždět, spát na ubytovnách nebo v podnájmech v okolí, a to samozřejmě bez svých rodin. Za vedení Rudolfa Štětiny odjela v roce 1961 delegace z Býchor na tři měsíce na Kubu, kde se účastnila výcviku instruktorů služební kynologie. V následujícím roce přijelo do Býchor šest příslušníků Sboru národní bezpečnosti, aby se zde po dobu dvou týdnů vzdělávali ve služební kynologii.¹⁰⁹

Nesmíme opomenout i třetího velitele výcvikového střediska v Býchorech, Bohumila Nevyjela, za jehož 15leté vedení středisko vzkvétá. Počty kurzů střediska se postupně zvyšovaly podle potřeb Sboru národní bezpečnosti a rozšiřuje se zde okruh specializovaných kurzů pro hlídkové, pátrací a později i všestranné psy. Ve středisku se vydávají v této době nové interní předpisy, které upravují služební kynologii po celé republice. Zásadním předpisem pro služební kynologii se stává Sběrka pokynů Hlavní správy Veřejné bezpečnosti č. 4/1968. Po roce 1969 došlo k novému státoprávnímu uspořádání, avšak jediná změna ve výcvikovém středisku byla změna jeho názvu na Výcvikové středisko Veřejné bezpečnosti. Za vedení Bohumila Nevyjela zde probíhá první ročník Národního přeboru psů kriminální služby a začíná tak éra služebních přeborů, na kterých se pravidelně ověřovala způsobilost psovodů a míra vycvičenosti jejich služebních psů. Důležité je i zmínit mezinárodní konferenci, konanou výcvikovým střediskem v Kolíně, která byla zaměřena na služební kynologii v Evropě. Na konferenci přednesla řada států své zkušenosti z oblasti chovu a výcviku psů, týkajících se především pachových a obranných prací a dále zkušenosti z výcviku psů na speciální práce a teorii vzdělávání psovodů. Konference přinesla nové poznatky

¹⁰⁸ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 163. ISBN 978-80-904210-8-0.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 164-165.

z různých částí Evropy a následně se z ní vypracoval sborník, který byl pak rozeslán účastnickým státům.¹¹⁰

K dalším velitelům výcvikového střediska s Býchorech patřil kpt. Václav Dvořák, který pozitivně ovlivnil výcvik psů na pachové práce a aplikoval výcvik zaměřený na praxi. Václava Dvořáka ve funkci velitele vystřídal Ladislav Šingovský, po něm nastupuje František Preisler, který řídil výcvikové středisko pouze v letech 1990-1991. Dále přebírá funkci velitele střediska kpt. Jiří Kábrt, který zde působil přes čtyři roky a za jeho působení byl vydán Rozkaz policejního prezidenta č. 42, kterým se zřídila stálá komise pro koordinaci činnosti služební kynologie Policie ČR. Po Jiřím Kábrtovi nastupuje do funkce velitele opětovně Ladislav Šingovský, kterého v roce 2000 vystřídal kpt. Daniel Frydrych. Ten končí ve své funkci již po roce a nahrazuje ho pplk. Ladislav Šingovský. Ten byl ustanoven již potřetí v historii výcvikového střediska a svou funkci vykonává do roku 2002, kdy odchází do zaslouženého důchodu. Jaroslav Labuta nastupuje jakožto další velitel v Býchorech.¹¹¹ Dnes je výcvikové středisko v Býchorech vedeno mjr. Bc. Vladimírem Foltýnkem.

Neméně důležitou práci zastávali instruktoři výcviku služebních psů, kteří významně ovlivňovali chod střediska. Nejvíce se asi do paměti psovodů vryl instruktor Jan Kabát, který do střediska nastoupil v roce 1978 a jehož specializací byl výcvik psů na pachové práce. Rukama mu prošly stovky psů a psovodů, což z něj činilo jednoho z nejkvalitnějších instruktorů tehdejší doby. Soustředil se především na vyhledávání výbušnin a o jeho kvalitách svědčí i fakt, že byl jedním z mála instruktorů, jenž se nebáli zkoušet při výcviku nové věci. Vynikal taktéž ochotou předávat psovodům všechny své znalosti a zkušenosti, které během života nasbíral. Kynologickou veřejností je považován mimo jiné za duchovního otce výcviku psů na speciální pachové práce v 80. letech 20. století. Nesmíme opomenout ani technický personál v Býchorech, který alespoň z části nahrazoval frekventantům rodinu svým odborným, technickým ale i kuchařským umem.¹¹²

¹¹⁰ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 165-166. ISBN 978-80-904210-8-0.

¹¹¹ Tamtéž, s. 170-175.

¹¹² Tamtéž, s. 176-177.

3.6 Zavedení kynologie u Pohraniční stráže

Na přelomu 40. a 50. let se zformoval nový sbor k ochraně západních a jižních hranic naší země, tento sbor se nazýval Pohraniční stráž. Zlomovým bodem pro rodící se útvary Pohraniční stráže byl rok 1950, kdy tehdejší vláda rozhodla o reorganizaci pohraničních útvarů. Úkolem Pohraniční stráže bylo vykonávat ochranu a obranu státních hranic, a to po vzoru sovětských pohraničních vojsk. Službu měli vykonávat jako brannou povinnost vojáci v základní službě. Strážci hranic museli v krátké době, zhruba za půl roku, vystavět v československém pohraničí nové domovy, ve kterých byli po dobu služby ubytováni. Rozhodně se nejednalo o lehkou službu. Pohraničníci vykonávali službu ve velmi obtížném terénu, ve kterém na ně čekala spousta nástrah. Ať už se jednalo o ozbrojené agenty, škůdce, či drátěný zátaras nabitý vysokým napětím až do hodnoty 6000 voltů.¹¹³

Po již zmíněné reorganizaci Pohraniční stráže byl kladen důraz na rozvoj služební kynologie a zanedlouho byli psi nedílnou součástí pohraniční roty. V plánu bylo, aby každá rota měla přidělených šest psů, kteří byli přidělováni pouze příslušníkům SNB („gážistům“), jenž byli zařazeni k výkonu služby u Pohraniční stráže. I když psi patřili k neodmyslitelné části služby Pohraniční stráže, tak jejich výživa nebyla ústředně řízena a bylo na každém z psovodů, aby se o výživu psů postaral sám. Pohraničníci sice dostávali měsíční příspěvky na služebního psa ve výši 450 Kč měsíčně, avšak nejednalo se o dostatečnou částku. Ministerstvo národní bezpečnosti, tehdy řídící Pohraniční stráž, zabezpečovalo obměnu psů pro výkon služby a taktéž mělo na starosti zvyšování stavů služebních psů dle potřeb pohraničníků.¹¹⁴ Pohraniční stráž u svých brigád nechala zřídit funkci referenta služební kynologie. Jelikož dosavadní středisko psovodů ve Strážnici již Pohraniční stráž nestáčilo, tak se na základě rozhodnutí ministerstva národní bezpečnosti zřizuje škola psovodů služebních psů v Sní u Sušice. Organizovaly se zde dvouměsíční kurzy výcviku a byla zde i karanténa

¹¹³ O Pohraniční stráž. *Zdeneksmida.cz* [online]. b. r. [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://www.zdeneksmida.cz/ochrana-statnich-hranic/pohranicni-straz/o-pohranicni-strazi.html>

¹¹⁴ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 211. ISBN 978-80-904210-8-0.

pro nově zakoupené jedince. U pohraničních rot se zřizuje funkce velitele družstva psovodů, kteří následně prochází důsledným kynologickým výcvikem. Počty psovodů a jejich psů se zvýšily na čtyři hlídkové a jednoho psa pátracího, kterého měl přidělen již zmíněný velitel družstva psovodů. Nejdříve byli psi využíváni k pátrání po narušitelích a k posílení hlídek. Pátrací psi byli zařazeni v poplachové hlídce nebo ve skupinách, určených k pátrání po narušitelích hranic. Pes hlídkový byl využíván při hlídkách, eskortách a při dozoru, avšak hlavním posláním hlídkového psa bylo upozornit hlídku na narušitele, či vyhledat čerstvé stopy po narušitelích hranic. Mimo jiné byl využíván k ochraně muničních skladů a podobných objektů.¹¹⁵

Do sestavy Pohraniční stráže byla v roce 1952 zařazena tehdejší Chovatelská stanice Ústavu pro chov a výcvik služebních psů v Pyšelicích, jejíž činnost byla v roce 1953 přestěhována do nově vzniklého výcvikového střediska psovodů a služebních psů Veřejné bezpečnosti v Býchorech. Ještě tentýž rok vzniká pod vedením Sboru národní bezpečnosti chovatelská stanice v Prackovicích, ta byla prvním zařízením SNB svého druhu. Pro jednotlivé útvary se zde odchovávali psi plemen německý ovčák, bígl, doberman a labradorský retrievr. V následujícím roce je do Libějovic přesunuta Poddůstojnická škola psovodů a služebních psů a vzniká zde i chovatelská stanice pro potřeby pohraničnicků. V polovině 60. let slouží u Pohraniční stráže celkem 1081 psů, a jelikož dosavadní chovné stanice nebyly schopné pokrýt vzrůstající potřebu nových služebních psů, rozhodlo se v roce 1957 o zřízení chovatelských stanic psů u všech brigád Pohraniční stráže. Počet psů u Pohraniční stráže různě kolísal, například v roce 1965 bylo ve službě zařazeno 1418 psů. Tento počet klesl v roce 1970 na 1262 služebních psů a v pozdějších letech byl zaznamenán jejich nárůst na celkový počet 1408 psů k roku 1984.¹¹⁶

¹¹⁵ Psi ve službách Pohraniční stráže – jak to bylo?. *Ecanis.cz* [online]. CRnet, c2000-2023 [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://www.ecanis.cz/clanky/psi-ve-sluzbach-pohranicni-straze-jak-to-bylo-2332.html?pid=53>

Policie České republiky – Služba cizinecké policie: Z historie. *Policie.cz* [online]. Česká republika: Policie ČR, c2023 [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-94605.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

¹¹⁶ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 211. ISBN 978-80-904210-8-0.

3.6.1 Poddůstojnická škola psů Pohraniční stráže

Bylo potřeba zajistit vzdělávání a výcvik příslušníků pohraničních útvarů, proto bylo v Praze v roce 1948 zřízeno bezpečnostní učiliště, kde docházelo k jejich výcviku pro specializované funkce. Probíhala zde také příprava řidičů motorových vozidel, ženistů, spojařů a součástí byly i jezdecké kurzy. První zájemci o službu z řad civilní veřejnosti byli připravováni ve výcvikových táborech v Liberci, Bruntále a v Opavě. V Praze v tuto dobu probíhaly zdokonalovací kurzy velitelů pohraničních čet a v roce 1951 vzniká v Praze Vojenská akademie Pohraniční stráže. K samotnému zřízení Poddůstojnické školy psů v Libějovicích dochází v roce 1951. Škola se nacházela v areálu Nového zámku v Libějovicích u Vodňan a zajišťovala výcvik a vzdělávání kynologů Pohraniční stráže.¹¹⁷

V Libějovicích bylo zřízeno výzkumné středisko výcviku a využití služebních psů u Pohraniční stráže (PS). Toto výzkumné středisko přineslo poznatky o vnitřní aktivitě psů, která byla uplatňována při dvoufázovém výcviku. Díky tomuto poznání byl základní výcvik zkrácen o dvacet pět procent. Ve středisku vyzkoušeli a ověřili programový výcvik psů, který spočíval ve vytvoření individuálního cvičebního programu na základě specifických zjištěných vloh daného psa. Tímto byl usnadněn výběr psů pro speciální výcvik a jejich následné využití ve službě. Na základě těchto studií byli vybíráni pátrací psi, psi vhodné pro útok podél ženiných zábran a psi pro ochranu pohraničí. Byli tak vybíráni i psi, kteří byli vhodní pro slepecký výcvik. Ten se konal v Libějovicích na požadavek ministerstva zdravotnictví a dále zde byl konán i pastevecký výcvik podle požadavků ministerstva zemědělství. Důležitá byla i příprava psů ke specializaci na vyhledávání min a zraněných osob. Kromě výše zmíněného se výzkum zabýval i novými metodami výcviku psů a jejich využití ve službě. V 70. letech došlo k zesilování ochrany některých úseků pomocí „samostatně útočících psů“. Tito psi byli umístěni v uzavřených kotcích, které byly opatřeny signální stěnou. Dveře kotců se pak samy na signál pohraničnicků automaticky otevřely, pes

¹¹⁷ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 211-213. ISBN 978-80-904210-8-0.

vyběhl a jeho úkolem bylo blokovat narušitele do příjezdu hlídky z roty. Díky přípravě psovodů a služebních psů spojené s výkonem služby, byla zajištěna vynikající ochrana státních hranic. V této době bylo sto procent nočních hlídek doprovázeno služebními psy a ve dne doprovod služebních psů činil více než sedmdesát procent.¹¹⁸

Prvním velitelem Poddůstojnické školy se stal v roce 1954 mjr. Karel Zadražil, který původně pracoval ve škole psovodů v Doupově u Karlových Varů. V roce 1964 nastupuje na místo velitele mjr. Josef Martiš, který je kynology znám pro vydávání mnoha metodických a výcvikových materiálů. Za svého působení organizoval i soutěž O nejlepšího psovoda a služebního psa Pohraniční stráže. V roce 1970 ze školy odchází do Bratislavy, kde se věnuje studiu vysoké školy a v jeho funkci ho nahrazuje mjr. Emil Čermák, ten je vystřídán v roce 1983 kynology známou osobností mjr. Antonínem Tománkem. Ten po dobu velitele Poddůstojnické školy napsal mnoho odborných příspěvků do časopisu *Pes přítel člověka*, týkajících se chovu a výcviku služebních psů. Mimo jiné se věnoval výcviku rotvajlerů. Historicky posledním velitelem školy se stal mjr. Ladislav Sýkora, který byl později pověřen likvidací Poddůstojnické školy. Formální zánik Poddůstojnické školy v Libějovicích je datován k 31.12.1992. Posledním psovodem a bývalým příslušníkem PS v bývalé Poddůstojnické škole byl Karel Holát, který zde byl zaměstnán jakožto správce zbylých budov v majetku PČR.¹¹⁹

3.6.2 Zavedení nového plemene do Pohraniční stráže

Novým plemenem zavedeným do chovu a výcviku Pohraniční stráže byl rotvajler. V roce 1969 bylo rozhodnuto o zavedení několika jedinců rotvajlera do služby ozbrojených složek PS. Zavedením rotvajlerů k ochraně státních hranic byl rozšířen chov tohoto plemene v chovatelských stanicích Pohraniční služby.

¹¹⁸ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 216. ISBN 978-80-904210-8-0.

Psi ve službách Pohraniční stráže – jak to bylo? *ECanis.cz* [online]. Česká republika: CRnet, c2000-2023 [cit. 2022-01-12]. Dostupné z: <https://www.ecanis.cz/clanky/psi-ve-sluzbach-pohranicni-straze-jak-to-bylo-2332.html?pid=53>

¹¹⁹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 214. ISBN 978-80-904210-8-0.

Bohužel již začátek experimentu, týkající se zařazených rotvajlerů ve výkonu služby, nepřinesl dobré zprávy. Psovodi začali odcházet do zálohy, jelikož neúplatnost a vysoké sebevědomí spojené s tvrdostí těchto psů vyvolaly veliké obtíže při předávání služebních psů novým psovodům. Tento problém se naštěstí časem vyřešil díky vlastnímu chovu, kde narozená štěňata vyrůstala v prostředí chovatelského zařízení. Avšak výzkumem bylo dokázáno, že do špatně přístupného terénu Pohraniční stráže se hodí plemena poněkud méně molossoidní s vyšším stupněm pohyblivosti, který je ovlivněn především stavbou těla plemene. Na základě zkušeností psovodů víme, že rotvajler na rozdíl od německého ovčáka dospívá později a ve většině případů u nich převládá obranná reakce. Výkonnost rotvajlerů v pohraničním terénu dosti ovlivňovala jejich hmotnost, ta vedla k jejich rychlejšímu vyčerpání, a to zejména v letních měsících. Kvůli tomu byla zpomalena rychlost při pachových pracích na dlouhých stopách. Na druhou stranu byl rotvajler, i přes svou velikost, díky vyrovnanosti a vnitřnímu klidu poměrně přirozeně zvladatelným psem. Nutno podotknout, že se posléze od jeho využití u Pohraniční stráže ustoupilo kvůli náročnosti výcviku, tvrdohlavosti plemene a náchylnosti k nemocem. Dnes se rotvajler využívá jen ve výjimečných případech.¹²⁰

3.6.3 Chovatelská stanice Libějovice

Jak již bylo zmíněno, tak po zrušení Chovatelské stanice PS v Pyšelích byl odchov psů rozmístěn na jednotlivé brigády Pohraniční stráže. Odchovy na brigádách nebyly schopny zajistit dostatečný počet služebních psů a nebyly tak efektivní. Taktéž se v těchto odchovech vyskytoval problém s kontrolou chovu a nebyl zde jednotný systém výchovy štěňat pro Pohraniční stráž. Jako jediné možné řešení se nabízelo vybudování nové chovatelské stanice právě v Libějovicích, kde již několik let fungovala Poddůstojnická škola psovodů Pohraniční stráže. Chovatelská stanice je vybudována v roce 1961 a stává se součástí již zmíněné školy. Vybudování stanice mělo pozitivní dopad na chov, jelikož byl tímto centralizován a mohl být kontrolován na jednom místě. Hlavní

¹²⁰ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 219-220. ISBN 978-80-904210-8-0.

velitelství Pohraniční stráže nechalo zřídit chovnou stanici, aby mohlo sledovat metody výchovy štěňat a pomocí produkce štěňat v této chovné stanici doplňovat stavy chovných stanic jednotlivých brigád Pohraniční stráže.¹²¹

Prvním velitelem byl jmenován Jaroslav Kuchař v roce 1962. Působil zde po odchodu ze své mateřské brigády, kde sloužil se svým legendárním psem Brekem. Ten se stal jedním ze symbolů Pohraniční stráže v 50. letech, kdy sloužil na hraniční rotě Poštorná se svým pánem, Jaroslavem Kuchařem. Brek se údajně ničeho nebál, byl oddaný svému psovodovi a o jeho houževnatosti svědčí fakt, že byl za svou službu třikrát postřelen a vždy se zvládl vyléčit a nastoupit zpět do služby. Ministr národní bezpečnosti vydal rozkaz, ve kterém bylo uvedeno, že pes Brek nesmí být utracen, má zemřít přirozenou smrtí a do konce života má být o něj postaráno. Po smrti byl vystaven v Muzeu Policie ČR v Praze. Teď ale zpět k chovatelské stanici. Posledním, kdo chovnou stanici v Libějovicích řídil, byl Zdenko Madeja a činil tak až do roku 2004, kdy se rozhodlo o jejím zrušení. MVDr. Zbyněk Diviš působil jako veterinář chovatelské stanice a byl pověřen její likvidací. Stanice byla uzavřena k 31. 3. 2005 a její celková likvidace do „zelené louky“ byla dokončena na konci roku 2005 a pozemky se vrátily restituentovi. Chovná stanice byla zrušena bez náhrady kvůli postupnému snižování počtu psovodů a s tím spojenému malému odběru služebních štěňat. Chovně feny byly rozděleny do zbývajících chovných stanic Policejního prezidia, případně byly prodány soukromým chovatelům.¹²²

3.6.4 Další chovné stanice Pohraniční stráže

Mezi další chovatelské stanice služebních psů Pohraniční stráže patřila například:

1. Chovatelská stanice služebních psů Pohraniční stráže v Domažlicích
2. Chovatelská stanice pohraniční stráže Karlovy Vary

¹²¹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 223. ISBN 978-80-904210-8-0.

¹²² Tamtéž, s. 223-246.

3. Chovatelská stanice služebních psů Pohraniční stráže Nový Ždár u Aše
4. Chovatelská stanice služebních psů v Prackovicích nad Labem¹²³

3.7 Chovatelská stanice služebních psů v Prackovicích nad Labem

Chovatelská stanice služebních psů v Prackovicích Nad Labem byla založena v padesátých letech a byla určena pro chov služebních psů Sboru národní bezpečnosti. Samotné založení stanice se datuje k listopadu roku 1953. V tomto roce rozhodlo ředitelství Národní bezpečnosti, že je potřeba založit chovnou stanici. S rozvojem kriminality a podnikavostí pachatelů bylo nezbytné vychovat služební psy, kteří by pomohli bojovat proti trestné činnosti pachatelů. Jedním z dalších důvodů byl i nedostatek financí na odkup psů od civilních chovatelů a cvičitelů, kteří měli psy v dostatečných kvalitách a s nadáním pro výkon služby. Chovatelé byli v 50. letech zaměřeni spíše na exteriér, takže vhodných psů pro službu byl u civilních chovatelů nedostatek. Proto zakládá Ústřední kriminální služba chovatelskou stanici služebních psů v Prackovicích nad Labem a nesla název „SNB“. Miloslav Svášek byl pověřen chovem v chovatelské stanici, který započal se svou fenou německého ovčáka a s jednou služební fenou. Podařila se mu po počátečních obtížích založit chovatelská stanice, kde se prováděl hromadný produkční chov tak moc potřebných služebních psů. Strážmistru Sváškovi dělal problém i nedostatek surovin pro zásobování tak velké chovatelské stanice. Chybělo především maso a taktéž i materiál na výstavbu prostorných kotců a výběhů. Sbor národní bezpečnosti neměl zkušenosti s řízením takhle zaměřeného zařízení. V této době zůstávala štěňata v Prackovicích do svých osmi měsíců a bez ohledu na pohlaví byla dále přiřazována útvarům Sboru národní bezpečnosti. To se ovšem muselo časem změnit, jelikož docházelo k vysokému počtu vad u štěňat nejen v exteriéru, ale hlavně v povahových vlastnostech, jež byly pro služebního psa zásadní. Bohužel

¹²³ Policie České republiky – Služba cizinecké policie: Z historie. *Policie.cz* [online]. Česká republika: Policie ČR, c2023 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-94605.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

tyto nedostatky nebylo možné nijak odstranit a docházelo tím pádem k velkému počtu vyřazených štěňat, nevhodných do výkonu služby.¹²⁴

Pro nedostatek zaměstnanců se vedení Prackovic rozhodlo pro spolupráci s místní pionýrskou organizací. Děti vypomáhaly s venčením štěňat v různém terénu, na frekventovaných místech a díky tomu docházelo k lepší socializaci štěňat. Bohužel i tato forma předvýchovy se ukázala jako nedostačující a přistoupilo se k opatření, že mláďata budou v chovatelské stanici setrávat pouze do svých dvou měsíců. Tato doba se ukázala jako vhodnou dobou pro adaptaci štěněte na nového majitele. Jako nevhodný se časem ukázal i způsob ustájení chovných fen. Zařízení nebylo uzpůsobeno, aby mělo všechny své chovné feny v zařízení, a proto byly tyto feny přidělovány jednotlivým psodům na výkon služby. Březí feny byly do zařízení převáženy zhruba dva týdny před předpokládaným datem vrhu a dva měsíce po něm se opět vracely ke svým psodům do výkonu služby. Na základě mnoha stížností psodů a jejich následného odmítnutí takto vrácenou fenu zařadit zpět do výkonu služby, začala chovná stanice v Prackovicích v roce 1971 soustředit chovné feny přímo ve stanici. Do roku 1995 se o chod chovné stanice staralo šest zaměstnanců, po tomto roce se počet zaměstnanců zvedl, a to na osm cvičitelů, dva policisty, veterinárního lékaře a tři technické zaměstnance. Stanice se rozrostla až na 30 chovných fen, došlo k rekonstrukci výběhů, vystavěly se nové kotce a nainstaloval se zde rozvod vody z vlastní vodárny, který pokrýval všechny výběhy. Chovatelská stanice byla za těchto podmínek schopna odchovat kolem 150-180 štěňat ročně a pokrývala tak veškerou potřebu nových služebních psů po celé republice. Většina fen byla prodávána civilním zájemcům.¹²⁵

Nechovali se zde pouze němečtí ovčáci, ale i biglové, dobrmani, labradorští retrívři a po nějakou dobu zde byly chovány i dvě vlčice. V posledních letech se začalo ve službách policie objevovat plemeno belgického ovčáka malinois, a i toto plemeno bylo později pro svůj charakter a nadání k práci chováno v Prackovicích. V 90 letech dosáhlo středisko své plné kapacity, kdy

¹²⁴ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 295-296. ISBN 978-80-904210-8-0.

¹²⁵ Tamtéž, s. 296-298.

bylo schopné odchovat za rok až 200 štěňat. Chovná stanice byla navštívena mnohými delegacemi z ciziny, které se v našem zařízení inspirovaly a navzájem si vyměňovaly informace, týkající se chovu a výchovy štěňat. Jednou z nejdůležitějších návštěv byla delegace z Kuby, se kterou do Prackovic přijel i tamní policejní prezident. Výjimkou nebyly ani návštěvy ze Spojených států amerických, Ruska, Slovenska, Španělska, či dokonce z Egypta.¹²⁶

Chov ve stanici byl v roce 2011 omezen z ekonomických důvodů a mladí psi byli přesunuti do stanice v Domažlicích a po úplném zavření Prackovic se stanice v Domažlicích stala jedinou fungující v celé republice. Po sedmi letech se však role obrátily a veškerý chov byl opět nasměrován na sever republiky. Dnes je stanice v Prackovicích znovu otevřena a poskytuje ubytování pro několik chovných fen plemen německý a belgický ovčák. Proběhla zde velká rekonstrukce přibližně za osm milionů korun. Zrekonstruována byla především kanalizace, kotce a výběhy, a především se postavila nová porodna, kde se dbá na vysoké požadavky na hygienu. Produkce štěňat se pohybuje kolem jednoho sta ročně a stará se o ně kolem dvaceti zaměstnanců.¹²⁷

3.8 Využití služebních psů na pachové práce

Přestože vnímání pachů je dle nedávných vědeckých poznatků prvním a nejstarším smyslovým orgánem, který se u vyšších řádů živočichů (u psů a lidí) začal vyvíjet, je kriminalistická odorologie jednou z nejmladších oborů kriminalistické techniky. Již sám Charles Darwin popsal zmínky ohledně čichového ústrojí ve svém světoznámém díle „*O vzniku druhů přírodním výběrem*“. Paradoxní je taktéž fakt, že ačkoliv pes doprovází člověka již několik tisíc let, tedy od pravěku, tak první zmínky o výcviku psů k individuální pachové identifikaci můžeme nalézt až počátkem dvacátého století. Již několik desítek let je známo, že pes je schopen sledovat pachovou stopu, a to i několik hodin starou, a přitom se nenechat rozptýlit ostatními pachy. Jemný čich psa je schopen

¹²⁶ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 298-299. ISBN 978-80-904210-8-0.

¹²⁷ V Prackovicích je policejní chovatelská stanice, jediná v republice. *Idnes.cz* [online]. MAFRA, c1999-2023, 16. července 2018 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/usti/zpravy/prackovice-chovatelska-stanice-psi-policejni-areal.A180716_154829_usti-zpravy_mi

rozpoznat tisíce pachů a díky tomu je schopen vytrénovat svou čichovou paměť natolik, že po uplynutí určité doby dokáže ztotožnit pach s danou osobou či věcí. Tento poznatek byl velice důležitý pro kriminalistickou praxi, jelikož schopnost psa ztotožňovat pachy s osobou či věcí, přispělo k rozšíření škály možných nepřímých důkazů proti podezřelé osobě, či naopak vyvrátit vinu podezřelé osoby. Druhy disciplín využití služebních psů jsou založeny právě na citlivém čichovém ústrojí psa a jeho schopnosti vytvoření čichové paměti. Výcvik těchto služebních psů se řadí mezi jeden z nejnáročnějších vůbec. Psovod musí být velice trpělivý, po dobu výcviku koncentrovaný a mít k psům a ke kynologii příznivý vztah. Zároveň se psovod musí vzdělávat ve fyziologii tohoto zvířete, a především znát procesy čichového ústrojí psa a jeho nervové soustavy.¹²⁸

3.8.1 Metoda pachových konzerv

Pod metodou pachových konzerv si představíme dnešní metodu pachové identifikace. Zmíněná metoda vznikla z pachových prací, ke kterým byl služební pes využíván v klasické kynologii. Gró metody pachové identifikace spočívá v komparaci pachové stopy, která byla zajištěna na místě činu se vzorky pachových stop umístěných ve srovnávacích pachových konzervách. Tyto individuální pachy jsou podezřelým osobám (nebo jedné podezřelé osobě) odebrány kriminalistickým technikem. Vzorky takto získaných pachových stop jsou porovnávány speciálně vycvičeným psem a lze tímto způsobem konstatovat shodu ve vzorcích pachových stop. Provedení metody pachové identifikace je možné díky tomu, že pach každé osoby je zcela individuální a lze ji přirovnat k individuální identifikaci osob na základě daktyloskopických stop, jež jsou taktéž pro každou osobu jedinečné. Pes je schopen díky svému jedinečnému čichu diferenciovat i malé množství pachových molekul z předmětů zanechaných na místě činu. A právě toto rozlišování pachu je součástí odorologie, jenž je součástí kriminalistické techniky. Předmětem zkoumání odorologie je vznik, význam a vlastnosti tělesného pachu. Dále se zabývá rozvojem metody zajišťování těchto

¹²⁸ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 9-10. ISBN 978-80-7380-238-7.

RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 389. ISBN 978-80-904210-8-0.

pachových stop a jejich následným kriminalistickým zkoumáním za pomoci analytických přístrojů. Tato metoda pachové identifikace se řadí z hlediska kriminalistické teorie pod olfaktorickou metodu identifikace osob. Právě olfaktorika se provádí biologickými a čichovými způsoby identifikace pachu, narozdíl od olfaktoriky, která se provádí technickými prostředky.¹²⁹

Jedním z odborníků, který se metodou olfaktorické identifikace osob zabýval byl, bohužel dnes již zesnulý, pplk. JUDr. Martin Kloubek, Ph.D., v. v. Martin Kloubek působil dlouhá léta jako profesor na Policejní akademii České republiky v Praze a společně s bývalým prorektorem akademie prof. PhDr. Jiřím Strausem napsal publikaci, která pojednává o kriminalistické odorologii. Z této publikace si dovoluji citovat odstavec, který nejlépe vystihuje pojem a princip fungování kriminalistické olfaktoriky: *„Kriminalistická olfaktorika je metodou kriminalistické techniky, sloužící k identifikaci konkrétní osoby, která má vztah k události, která je předmětem trestního řízení, a to prostřednictvím touto osobou vytvořené pachové stopy. Každý člověk zanechává svoji pachovou stopu jako hmotný odraz své činnosti na místech svého doteku, pohybu nebo pobytu vždy, a to nezávisle na své vůli. Olfaktorická metoda pachové identifikace je založena na poznání, že každý člověk je nositelem individuálního pachu, který je geneticky podmíněn a je stálým projevem životních funkcí. Zjišťování toho, zda má konkrétní osoba vztah k události, jež je předmětem trestního řízení, se provádí porovnáním pachových stop a vzorků pachu prověřovaných osob, které jsou fixovány v pachových konzervách. Olfaktorické porovnání pachů se provádí s využitím čichových vlastností speciálně vycvičeného psa.“*¹³⁰

3.8.2 Historické počátky metody pachových konzerv

První zmínky využívání psů na pachové práce na našem území se datují k založení c. k. rakousko-uherského četnictva. Četnictvo využívalo vycvičené psy k pronásledování pachatele po tzv. horké stopě, avšak toto pronásledování bylo

¹²⁹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 390. ISBN 978-80-904210-8-0.

¹³⁰ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 40. ISBN 978-80-7380-238-7.

umožněno pouze, pokud se nejednalo o stopu starší 24 hodin. Již v této době si četnictvo uvědomovalo jedinečné schopnosti psa označit konkrétní věc patřící pachateli, kterou rozeznal mezi věcmi nezúčastněných osob. Právě díky tomuto poznání byly schraňovány pachové stopy pro pozdější použití, a to pomocí kovové pinzety nebo kleští a následně byla takto sejmutá pachová stopa vložena do sterilní lahve od zavařeniny. A na těchto prvotních pokusech byla teprve na přelomu 19. a 20. století založena standardní metoda výcviku služebních psů na identifikaci uschovaných pachů podezřelých osob a předmětů. Jeden z nejstarších důkazů použití služebního psa k vypátrání zločince se datuje k roku 1899, kdy došlo k vraždě Anežky Hružové u Polné. Bohužel tento případ nebyl nikdy zcela objasněn a k použití psa, který v té době ještě nemohl být psem služebním, došlo lovcem Dvořákem, jehož psi podle pachu byli schopni najít a označit místo vraždy Anežky. Prvním známým průkopníkem služební kynologie se stal již zmiňovaný Theodor Rotter, který v roce 1918 vydal svou první odbornou publikaci, pojednávající o služební kynologii. Téhož roku u četnictva vznikl velký nedostatek psů a psovodů, a proto začalo ministerstvo spolupracovat s kynologickými organizacemi a začaly se vytvářet první metodiky pro využívání služebních psů ve službě.¹³¹

Rozvoji metody kriminalistické olfaktoriky napomohl taktéž případ z roku 1925, kdy došlo k trojnásobné vraždě spáchané Bedřichem Krásou. Jednalo se o vraždu důchodkyně, mladistvého a kojence. Zde podle historických záznamů chtěli četníci poprvé v historii použít pachovou konzervu na usvědčení pachatele. Krása si totiž na místě činu zapomněl ponožku, když utíkal. Ponožku nechali uzavřít do čisté sklenice pro případ, že by bylo potřeba podle pachu rozpoznat pachatele. V cizině se tyto pokusy již uskutečnily a ukázaly se jako úspěšné. Dalším důležitým bodem ve vývoji této metody identifikace bylo založení Ústředního četnického pátracího oddělení v roce 1928, což vedlo ke zřízení četnických pátracích stanic. Úkolem četnického pátracího oddělení bylo založení a organizace chovu a výcviku služebních psů v nově vzniklém Ústavu pro chov

¹³¹ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 11-12. ISBN 978-80-7380-238-7.

RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 392-293. ISBN 978-80-904210-8-0.

a výcvik četnických psů v Pyšelích u Prahy. Díky dobré úrovni školitelů v Pyšelích se posunula úroveň kynologie na našem území a bylo vyzorováno, že pokud pachatel při útěku z místa činu něco odhodí či ztratí, může pak být díky uchované pachové konzervě individuálně identifikován. Tato skutečnost velice napomohla k identifikování pachatelů, jelikož v této době nebyla možnost využití přístrojů na rozbor pachů (dnešní olfaktorika). Pachová rekognice byla prováděna na základě načichání doličného předmětu psem, který se navedl k řadě figurantů, mezi nimiž byla i osoba podezřelá a služební pes měl za úkol si lehnout u osoby, jejíž pach byl totožný s doličným předmětem. Tahle metoda byla však chybně označována jako rekognice, jelikož se nejednalo o znovupoznání pachu ale o jeho komparaci, což je vzájemné porovnání pachů.¹³²

Evropská kriminalistika se v šedesátých letech vrátila k původní myšlence Grosse o konzervaci pachové stopy za pomoci sterilních nástrojů, včetně sterilních sklenic, aby nedošlo ke kontaminaci vzorku. Skladování sloužilo k tomu, aby se takto uchovaná pachová stopa mohla ve vhodnou chvíli a za předepsaných předpisů podrobit komparaci. Proto je období šedesátých let označováno jakožto období vzniku kriminalistické olfaktoriky. Státní výbor patentů a vynálezů vydal v roce 1965 autorské osvědčení sovětským kriminalistům, za předložení metodiky snímání a fixace pachových molekul. Jednalo se o přelomové období, jelikož výše zmíněná metodika byla založena na vědeckém výzkumu a jednalo se o úplnou metodu pachových konzerv, jež předpokládala komparaci těchto konzerv pomocí speciálně vycvičeného psa – biodetektoru.¹³³

3.8.3 Zavedení metody pachových konzerv v Československu

Československý Sbor národní bezpečnosti zařadil do svého využívání metodu pachových konzerv na základě zkušeností, které sbor získal v bývalé

¹³² STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 15. ISBN 978-80-7380-238-7.

RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 394-397. ISBN 978-80-904210-8-0.

¹³³ *Aktuální otázky kriminalistické olfaktoriky: Prof. PhDr. Jiří STRAUS, DrSc., katedra kriminalistika Policejní akademie ČR v Praze JUDr. Martin KLOUBEK, doktorand katedry kriminalistiky PA ČR v Praze* [online]. 2008, s. 9-10., [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/aktualni-otazky-kriminalisticke-olfaktoriky-237195.aspx>

Německé demokratické republice (dále NDR). V roce 1973 se účastnil stáže v bývalé NDR kpt. MVDr. Daniel Stanko, který na naše území z této stáže přinesl návrh na realizaci metody pachových konzerv a následně tuto metodu uvedl do praxe. V roce 1973 proběhlo roční školení v oboru pachové identifikace v NDR, kde byli proškoleni Vítězslav Hála a pprap. Václav Suchomel. Ten se později stal historicky prvním instruktorem kynologů specialistů metody pachových konzerv Federální správy Veřejné bezpečnosti Československé socialistické republiky. Pro výcvik psovodů na metodu pachových konzerv bylo zřízeno kynologické pracoviště v areálu Městské správy Veřejné bezpečnosti Praha v Tuchoměřicích. Zde měl výcvik na starosti pprap. Václav Suchomel a jednalo se o první pracoviště specializované na výcvik této metody. Cvičiště se o dva roky později přesunulo do Dolních Břežan. K výcviku se již v tehdejší době využívaly kastované feny německého ovčáka. V roce 1975 zde probíhaly tajné pokusy. V 80. letech byla metoda pachových konzerv utajována, o čemž svědčí fakt, že v učebnici kriminalistiky z roku 1982 se bylo možné dočíst pouze, že kriminalistická odorologie existuje, ale nebyly zde uvedeny žádné další informace. Řídící orgán, který měl metodu pachových konzerv na starosti, bylo oddělení služební kynologie, III. Odbor kriminalistických prostředků Federální správy Veřejné bezpečnosti. Používání metody pachových konzerv bylo upraveno rozkazem ministra vnitra ČSSR z roku 1981, ve kterém rozhodl o vybudování laboratoře odorologie a fyziodetekce v Kriminalistickém ústavu Veřejné bezpečnosti v Praze, přičemž výstavba měla být dokončena do konce roku 1982. Laboratoře se podílely na vědeckém rozvoji metody pachových konzerv pro všechny policejní útvary.¹³⁴

V současné době je vytíženost služebních psů a jejich psovodů zařazených v této funkci značně vysoká. I přes takto velkou vytíženost se praktikuje běžný postup, kdy je vzorek pachové stopy srovnáván zcela nezávisle na sobě jedním služebním psem a druhým psem z jiné části České republiky. Pro pracovníky kriminální policie a pro vyšetřovatele jsou odborná pracoviště pachové identifikace, nacházející se například v Praze, Brně, Českých

¹³⁴ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 400-404. ISBN 978-80-904210-8-0.

Budějovicích, Ostravě a na dalších krajských ředitelství policie, velice nápomocná, jelikož poskytují těmto pracovníkům důležité informace pro trestní řízení. Obdobně tomu je i na Slovensku, kde jsou tato specializovaná pracoviště například v Bratislavě a Košicích.¹³⁵

3.8.4 Výcvikové středisko metody pachové identifikace v Dolních Břežanech

Středisko pro výcvik metody pachové identifikace v Dolních Břežanech začalo fungovat v roce 1975 a bylo funkční až do 90. let. V 90. letech byl klášter, ve kterém se středisko nacházelo, vrácen z důvodu restituce majetku původním majitelům a středisko jako takové bylo tímto zrušeno. Ve středisku pracoval například instruktor metody pachové identifikace Lubomír Skalický, který se stal nástupcem již zmiňovaného instruktora Václava Suchomela a společně s ním ve středisku působila i jeho žena Magda Skalická, která měla na starosti výživu a krmení služebních psů. V roce 1993 je kynologie zařazena pod Ředitelství služby kriminální policie Policejního prezidia České republiky – odbor obecné kriminality – oddělení služební kynologie“ a bylo tomu tak, protože v roce 1993 vzniká nové Policejní prezidium České republiky. Vedoucím oddělení byl jmenován mjr. Mgr. Vojtěch Vitásek, který měl s kynologií, a především s metodou pachové identifikace bohaté zkušenosti. Oddělení kynologie se nově skládalo z několika pracovišť, a to z Výcvikového střediska psovodů v Býchorech, jehož vedoucím byl mjr. Jiří Kábrt a dále sem patřila Chovatelská stanice služebních psů v Prackovicích, kde byl velitel mjr. Vladimír Lupač. Dále byla zřízena komise jako poradní orgán pro I. náměstka policejního prezidenta a jedním z prvních úkolů této komise bylo sjednocení všech činností služební kynologie u jednotlivých služeb. Tato speciální komise byla zřízena rozkazem policejního prezidenta č. 42 v roce 1993. Hlavním úkolem komise bylo vytvoření jednotného zkušebního řádu, veterinárního zabezpečení se státním veterinárním dozorem. Stanovil se jednotný režim chovatelských stanic, vytvořilo se taktéž tabulkové osazení a byla sepsána náplň práce kynologů na jednotlivých stupních

¹³⁵ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 412. ISBN 978-80-904210-8-0.

řízení a co je nejdůležitější, došlo ke sjednocení všech úkonů metody pachových konzerv Policie České republiky. Komise měla taktéž za úkol vytvořit vhodné podmínky a legislativní přípravu pro novou koncepci služební kynologie Policie České republiky, a především měla zajistit realizaci této legislativy.¹³⁶

4 Vývoj právní úpravy týkající se využívání služebních psů

Speciálně vycvičení psi k pachovým pracím mají v bezpečnostní službě na našem území více než stoletou tradici. Již v dobách četnictva byli služební psi nenahraditelnou složkou tohoto sboru, a právě první směrnice, upravující možné využití služebních psů četnictvem, pocházejí z konce 19. století. Avšak samotné počátky ustanovení oboru pachových prací byly položeny až na začátku století dvacátého. Podmínky použití služebních psů byly zakotveny pouze v soudobých interních předpisech ve formě výnosů a rozkazů velitelství úřadů. Načež v roce 1911 vydalo rakouské ministerstvo zeměbrany výnosem č. 382 směrnicí, nesoucí název „Výcvik a použití služebních psů“. V této směrnicí je uvedeno mimo jiné i počínání psovoda před soudem, když byl předvolán k podání svědectví o práci svého psa. Psovod byl v tomto případě přesvědčivý pouze, pokud dokázal bezchybně vylíčit soudu práci služebního psa a musel soudci podat jasný a úplný obraz postupu činnosti psa od zachycení stopy po konečné stádium jeho práce. Psovod měl za úkol svým svědectvím pouze potvrdit či vyvrátit spojitost osoby s místem činu. O vydání této směrnice se zasloužil již mnohokrát zmiňovaný Theodor Rotter, který ve stejný rok vydal odbornou publikaci s názvem „Anleitung zur Dreßur von Polizeihunden.“ Po výnosu z roku 1911 následoval výnos z roku 1913, vydaný 31. října ministerstvem spravedlnosti, který upravoval pravidla pro práci s policejními psy. A o dva roky později, tedy v roce 1915, se naše území konečně dočkalo prvního státního psince v Písku. Psinec měl na starosti organizaci výcviku psovodů a jejich služebních psů. Právě díky těmto událostem můžeme považovat počátek 20. století za období, kdy byly položeny základy pro

¹³⁶ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014 s. 405. ISBN 978-80-904210-8-0.

vývoj využívání policejních psů k pachovým pracím. Avšak podmínky použití služebního psa, ať již k jakékoliv práci, nebyly blíže upraveny v zákoně.¹³⁷

Sám Theodor Rotter se vyjádřil ve svém článku „*Užití vycvičeného psa ve službě bezpečnostní s hlediska našeho zákonodárství ve srovnání se zákonodárstvím států sousedních*“ ohledně nezbytnosti zákonné úpravy použití služebního psa četníkem. Již v roce 1910 přišel rytmistr Rotter s návrhem přidělit služební psy na četnická oddělení, avšak tento návrh narazil na § 10 služební instrukce četnictva, dle kterého bylo zakázáno vodit psy při služebních úkonech. Nakonec ministerstvo zeměbrany našlo východisko, jak vyhovět požadavku rytmistra Rottera s tím, že: „*Psa smí ve službě použít k tomu určený četník – psovod, jen tehdy, je-li pes řádně vycvičen, úředně komisí vyzkoušen a výslovně jako „služební pes“ označen. Jedině v tom případě pak počítá se služební pes jako zbraň, které smí četník použít, za okolností zákonem přesně vymezených.*“ Po zavedení psů do četnické služby ani po 3 letech ministerstvo nemínilo předložit zákonodárným sborům předlohu na to, aby byla instituce služebních psů uzákoněna. Používání služebních psů bylo i nadále upraveno jen v podobě rozkazů a výnosů jednotlivých velitelství a úřadů. Rytmistr Rotter ve svém pojednání píše, že i přes používání poměrně omezeného počtu služebních psů, byly výsledky jejich používání znamenité, dle výročních zpráv, kde je zaznamenán značný úbytek tzv. nevypátraných případů. Z toto lze vypožorovat, že využívání psů v četnické službě mělo kladný vliv na počet vyřešených případů. Četnictvu stačila krátká doba používání cvičených psů na to, aby zjistilo, že čenich psa je v pátrací činnosti nenahraditelným nástrojem a pro pátrací službu byl nedocenitelným prostředkem. I přes všechny pozitivní výsledky nebylo možno v této době počítat se psem jakožto s důkazem. Československé ministerstvo vnitra a zemská četnická velitelství si sice byla velice dobře vědoma významu služebních psů a vydala tak během následujících let mnoho služebních výnosů, předpisů a rozkazů, avšak k uzákonění služebních psů stále nedošlo

¹³⁷ Je nutná právní úprava využití speciálně vycvičeného služebního psa k pachovým pracím? [online] Doc. JUDr. Martin KLOUBEK, Ph.D., pplk. v. v., Policejní akademie ČR v Praze Ing. Bc. Jiří RULC, Ph.D., plk. v. v., Ministerstvo vnitra ČR, 2017, s. 202. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/je-nutna-pravni-3-2017-pdf.aspx>

ROTTER, Theodor. Užití vycvičeného psa ve službě bezpečnostní s hlediska našeho zákonodárství ve srovnání se zákonodárstvím států sousedních. *Bezpečnostní služba*. s. 330.

a právní otázky, týkající se použití služebních psů, zůstávaly nedořešené. Dle Theodora Rottera by měl zákon přesně upravovat podmínky, za jakých okolností smí bezpečnostní orgán použít služebního psa, v zákoně č. 299/1920 Sb., bylo v § 13 jasně stanoveno, kdy je bezpečnostní orgán oprávněn použít svoji zbraň. Podle § 65 Služební instrukce pro četnictvo mělo četnictvo rozdělené zbraně jak podle technických vlastností, tak podle nebezpečnosti a pes byl podle uvážení, jaké zranění může svým chrupem napáchat, zařazen pod méně nebezpečné zbraně a tímto se otázka užití psa po stránce právní a sociální stala na tehdejší poměry přijatelnější.¹³⁸

V pokračování svého pojednání Theodor Rotter pojednával o návrhu na zařazení právní úpravy služebního psa v zákoně. Zde se vyjadřuje k právní úpravě služebního psa, jakožto „mírného prostředku“, avšak dle jeho názoru je pes daleko humánnější prostředek než zbraň a moderní zákonodárce by v tomto ustanovení služebního psa jako součásti výzbroje četníka narazil na jisté obtíže. Bez váhání a na základě svých mnohaletých zkušeností s výcvikem služebních psů a časem stráveným ve službách četnictva Theodor Rotter tvrdil, že význam psa v bezpečnostní službě je tak velký, že jeho používání by mělo být za každou cenu chráněno zákonným ustanovením, a i ochrana služebního psa jako takového by měla být právně zakotvena. Rytmistr Rotter uvádí, že sousední země, kterými bylo Maďarsko, či Rumunsko s Jugoslávií, nemají použití služebního psa upravené zákonem. V Rakousku taktéž nebylo použití služebního psa v organizaci veřejné bezpečnosti nijak uzákoněno, a dokonce nemělo ani Ústav pro odborný výcvik služebních psů. V této době u nás fungoval Ústav pro chov a výcvik psů v Pyšelicích. Rakouští četníci si museli své služební psy cvičit sami. Používání služebních psů bylo stejně jako na našem území upraveno pouze interními výnosy a rozkazy. Ani Německo, které bylo kolébkou evropské kynologie, nemělo přes dlouholetou tradici využívání služebních psů zákonné předpisy, které by usměrňovaly použití služebních psů. Jak můžeme vyčíst ze

¹³⁸ ROTTER, Theodor. Užití vycvičeného psa ve službě bezpečnostní s hlediska našeho zákonodárství ve srovnání se zákonodárstvím států sousedních. *Bezpečnostní služba*. s. 328-331.

studie Theodora Rottera, tak problém právního ukotvení služebního psa nebyl problémem pouze na našem území.¹³⁹

Po skončení první světové války byl na našem území zaznamenán značný nedostatek služebních psů, což vyvolalo žádosti četníků o povolení chovu služebního psa. Četnickým žádostem bylo vyhověno a ministerstvo vnitra hradilo náklady za držení psa četníkem. V roce 1922 byl vydán výnos ministerstva vnitra, kterým se přijal zkušební řád pro výcvik policejních psů československého četnictva.¹⁴⁰

Služební kynologie byla samozřejmě využívána i po skončení druhé světové války, v roce 1945, Sborem národní bezpečnosti. Zákon č. 286/1948 Sb., o Sboru národní bezpečnosti upravoval orgány národní bezpečnosti a jejich úkoly, avšak o použití služebního psa se nezmiňoval.¹⁴¹ Tento zákon byl nahrazen zákonem č. 70/1965., o Sboru národní bezpečnosti, který v oddílu pátém, § 22 říká, že: *„Příslušníci Sboru národní bezpečnosti jsou oprávněni v zájmu zachování veřejného pořádku, zejména při zákrocích proti výtržníkům, při maření služebního úkonu a při odvracení útoku na osobu použít obušku, použít pouta, popřípadě jiné prostředky podle příslušného předpisu.“* Použití služebního psa není tedy stále v tomto zákoně výslovně uvedeno a jeho použití je „schované“ pouze pod pojmem „jiné prostředky“. Podmínky použití služebního psa jsou upraveny pouze interním předpisem.¹⁴²

V historii se posouváme dále až do roku 1974, kdy vyšel v platnost zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti. V tomto zákoně se poprvé setkáváme s první platnou právní úpravou použití služebního psa. Oddíl třetí tohoto zákona pojednával o prostředcích používaných příslušníky Sboru národní bezpečnosti při služebních zákrocích, tedy o použití mírnějších prostředků. Zmínku o služebním psovi nalézáme v § 32 odst.1, který zmiňuje: *„V zájmu*

¹³⁹ ROTTER, Theodor. Užití vycvičeného psa ve službě bezpečnostní s hlediska našeho zákonodárství ve srovnání se zákonodárstvím států sousedních. *Bezpečnostní služba*. s. 363-365.

¹⁴⁰ RULC, Jiří. Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu. Praha: CanisTR, 2010 s. 88-92. ISBN 978-80-904210-3-5.

¹⁴¹ Zákon č. 286/1948 Sb., o Sboru národní bezpečnosti, ve znění k 30.12.1948

¹⁴² § 22, oddíl 5 zákon č. 70/1965 Sb., o Sboru národní bezpečnosti

*ochrany veřejného pořádku, zejména k odvrácení útoku na sebe nebo na jinou osobu, při služebních zákrocích proti výtržníkům a jiným nebezpečným osobám nebo k překonání odporu, který směřuje ke zmaření služebního zákroku, úkonu či výzvy, jakož i k zabránění útěku zajištěné nebo předváděné osoby, jsou příslušníci Sboru národní bezpečnosti oprávněni použít hmatů a chvatů sebeobrany, slzotvorného prostředku, obušku, pout, služebního psa, proudu vody, vytlačování vozidly, úderu zbraní, výstrahy a varovného výstřelu do vzduchu.*¹⁴³ V § 35 tohoto zákona se dále můžeme dočíst o zvláštních omezeních, které upravují použití mírnějších prostředků: *„Při služebním zákroku proti jednotlivé osobě nesmí být použito zbraně, slzotvorného prostředku, obušku, pout a služebního psa proti těhotné ženě, osobě vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo nemocí a dítěti, vyjma případů, kdy to povaha útoku vedeného touto osobou proti chráněným zájmům nebo mimořádnost vzniklé situace nezbytně vyžaduje.*“¹⁴⁴ Dále je zde uvedeno v § 36, že o použití prostředků z § 32 rozhoduje velitel jednotky.¹⁴⁵ Stále ale v žádném zákoně nenalezneme přesně stanovené podmínky kdy a jak je možné služebního psa použít, i když jeho používání jak k pachovým pracím, tak například k zadržení podezřelé osoby bylo běžnou praxí. Podrobnosti jejich užití byly k nalezení pouze v interních předpisech.

Kromě doposud hojně využívaného použití služebního psa proti osobě, stále více nabývalo na významu použití služebního psa k pachovým pracím. Není žádným tajemstvím, že odpovědné orgány tehdejšího Československého státu nechtěly zveřejňovat know how, které se týkalo policejní praxe. Chtěly tak co nejméně informovat veřejnost, hlavně možné pachatele trestné činnosti, o metodách a technologiích, jež měly bezpečnostní orgány k dispozici. To se samozřejmě týkalo využití speciálně cvičených psů na metodu pachové identifikace, kterou Závazná směrnice Federálního ministerstva vnitra č. j. VB/F-021/R-77, ve svém článku 31 vyloučila jako možnost použití této metody jakožto důkazního prostředku. Proto byla tato problematika upravena pouze interními akty řízení, které byly velice často označovány různými stupni

¹⁴³ § 32 odst. 1, zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti

¹⁴⁴ Tamtéž, § 35.

¹⁴⁵ Tamtéž, § 36.

utajení. Utajení pokračovalo až do roku 1989, kdy došlo ke zrušení utajení metody pachové identifikace skrze informační věstník FS VB č. 4/1989. Po tehdejší sametové revoluci byla tedy metoda pachové identifikace zcela odtajněna, jelikož vlivem sametové revoluce nastaly změny v politicko-spoločenském uspořádání v tehdejší Československé socialistické republice. V důsledku těchto změn nastala i kodifikace prostředků využívaných policejními orgány, tak aby nová kodifikace odpovídala základům demokratického státu. Docházelo taktéž k velkému nárůstu různé kriminality a k častým novelám trestního řádu, které dělaly dokazování v trestním řízení stále složitější. Avšak ani doposud po roce 1990 není otázka využívání policejních psů českým právem nijak řešena. Například Německo uznalo metodu pachové identifikace osob, jakožto důkazní prostředek, již v roce 1989 a od této doby se metoda nepřetržitě zdokonalovala.¹⁴⁶

Zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti byl nahrazen zákonem o Policii ČR přijatém po roce 1990 pod názvem zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR. V § 38 odst. 1 tohoto zákona jsou upraveny donucovací prostředky, kterými dle znění zákona jsou:

- a) *„hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany;*
- b) *slzotvorné prostředky;*
- c) *obušek;*
- d) *pouta;*
- e) *služební pes;*
- f) *vytlačování koňmi;*
- g) *technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla;*
- h) *zastavovací pás a jiné prostředky k násilnému zastavení vozidla;*
- i) *vodní stříkač;*

¹⁴⁶ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 20-22. ISBN 978-80-7380-238-7.

- j) zásahová výbuška;
- k) úder střelnou zbraní;
- l) hrozba střelnou zbraní;
- m) varovný výstřel.¹⁴⁷

Dále tento zákon v § 38 odst. 4 zakotvuje, že o tom, který z donucovacích prostředků policista užije, si rozhoduje policista sám na základě vzniklé situace, a tedy i na svém uvážení, tak aby dosáhl účelu sledovaného služebním zákrokem. Zároveň policista může užít pouze takového donucovacího prostředku, který je v dané situaci nezbytný k překonání odporu osoby.¹⁴⁸

Dalším zákonem, ve kterém nalezneme zmínku o použití služebního psa je zákon č. 333/1991 Sb., o federálním policejním sboru a Sboru hradní policie. Zde jsou opět v § 41 popsány donucovací prostředky, které jsou téměř totožné jako ve výše zmiňovaném výčtu ze zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR. Podíváme-li se ale dále do § 44, nalezneme zde ustanovení, týkající se přímo použití služebního psa, což v jiném zákoně doposud zmíněno nebylo. Dle tohoto zákona je policista oprávněn použít služebního psa:

- a) „aby zajistil bezpečnost vlastní nebo jiné osoby, není-li po marné výzvě upuštěno od útoku, útok bezprostředně hrozí, trvá nebo podle všech známek bude pokračovat,
- b) aby zabránil výtržnosti, rvačce, fyzickému napadání osob nebo úmyslnému poškozování majetku,
- c) aby zabránil násilnému vstupu nepovolaných osob do chráněných nebo střežených objektů nebo na místa, kam je vstup zakázán,
- d) k pronásledování osoby, která se v blízkosti státních hranic po marné výzvě nezastaví, snaží se uniknout a nemůže být jiným způsobem zadržena,

¹⁴⁷ § 38 odst. 1, zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR ve znění k 15.07.1991

¹⁴⁸ Tamtéž, § 38 odst. 4.

- e) *k pronásledování osoby, která má být zajištěna, zadržena, zatčena nebo dodána do výkonu trestu odnětí svobody nebo do vazby,*
- f) *aby donutil ukrývající se osobu, která má být zajištěna, zadržena, zatčena nebo dodána do výkonu trestu odnětí svobody nebo do vazby, k opuštění úkrytu.*¹⁴⁹

Dále je v §44 odst. 2 ještě dodatek, že: „*Policista používá služebního psa s náhubkem. Jestliže to povaha a intenzita útoku, popřípadě překonání odporu osoby vyžaduje, použije služebního psa bez náhubku.*“¹⁵⁰ Ovšem se nic nemění na tom, že služební pes je zde brán pouze jako donucovací prostředek, s tím rozdílem, že jsou zde upravena oprávnění použití takto vycvičeného psa a o využití psa k pachové identifikaci se zákonodárce nijak nevyjadřuje.

Důležitá je pro nás i zmínka, že trestní právo bylo v roce 2001 upraveno zákonodárcem, který kodifikoval operativně pátrací prostředky a postup před zahájením trestního stíhání.¹⁵¹ Úpravy se dočkalo i policejní právo, zde byly kodifikovány podpůrné operativně pátrací prostředky a to v § 72 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Podíváme-li se na aktuální znění zákona o Policii ČR, tak zjistíme, že právní úprava se o použití služebního psa stále zmiňuje jen v § 52 jako o jednom z donucovacích prostředků stejně jako předešlý zákon č. 283/1991 Sb, o Policii ČR. Což znamená, že se právní úprava použití speciálně cvičených služebních psů v oboru nejen pachových prací nezměnila a je stále na úrovni zákona o Sboru národní bezpečnosti z roku 1948, který se k pachovým pracím a k bližšímu použití služebního psa taktéž nevyjadřoval. Podíváme-li se na tuto problematiku z praktického úhlu pohledu, pak je tato právní úprava zcela v rozporu s běžnou praxí, jelikož policejní pes je používán v policejní kriminalistické praxi na denním pořádku. Policie využívá své vycvičené psy k pronásledování podezřelých osob po pachové stopě, k pátrání po osobách a což je pro nás nejdůležitější, tak pes slouží jako prostředek k nalezení kriminalistické stopy, jakožto pramene důkazu v odvětví kriminalistické

¹⁴⁹ § 41 odst. 1 zákon č. 333/1991 Sb., o federálním policejním sboru a Sboru hradní policie

¹⁵⁰ Tamtéž, § 41 odst. 2.

¹⁵¹ § 158 a § 159b, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

odorologie.¹⁵² Zákonná právní úprava, avšak chybí i u použití služebního psa při zásahu, kdy má služební pes dopadnout prchající podezřelou osobu. Pes je považován pouze za donucovací prostředek a specifická ustanovení o přímém použití služebního psa jako takového zde nenalezneme. Jak je možné, že zákon č. 333/1991 Sb., o federálním policejním sboru a Sboru hradní policie alespoň částečně přímé použití služebního psa upravoval a dnešní zákon nikoliv?

Kriminalistická olfaktorika stále není i přes veškeré možné informace a nashromážděné důkazy považována za věrohodný a plnohodnotný důkaz. Zásadní námitkou odpůrců kriminalistické olfaktoriky je subjektivní charakter tohoto důkazu, jelikož psa není možné vyslechnout jako lidského svědka, není možnost provést psychologické vyšetření psa a hlavním argumentem odpůrců je nevědomost do jaké míry může psod, ať již nechtěně, ovlivnit výsledek komparace. Avšak podle této zásady by se defacto dala popřít věrohodnost všech důkazů, pocházejících z výpovědi člověka. Je prokázáno, že pokud došlo k problému s věrohodností vyhotovené komparace, která se neshodovala s ostatními důkazy, pak pochybení bylo na lidské straně, nikoliv na straně psa. Selhání lidského faktoru spočívalo v postupu non lege artis. Jak již jsem zmiňovala, byla devadesátá léta dvacátého století převratná, jelikož se gró kriminalistické olfaktoriky přesouvá z oblasti operativně pátrací do oblasti dokazování v trestním řízení a kriminalistická olfaktorika je stále méně využívána jako operativně pátrací prostředek. Avšak není výslovně zákonem upravená na rozdíl od jiných operativně pátracích prostředků zakotvených v trestním řádu, či podpurných operativně pátracích prostředků v zákoně o Policii.¹⁵³

4.1 Kriminalistická olfaktorika jako důkazní prostředek

„Dokazování tvoří podstatnou a nezastupitelnou součást trestního řízení (jako ostatně každého řízení). Je zvláštní formou poznání výšeče objektivní

¹⁵² Je nutná právní úprava využití speciálně vycvičeného služebního psa k pachovým pracím? [online] Doc. JUDr. Martin KLOUBEK, Ph.D., pplk. v. v., Policejní akademie ČR v Praze Ing. Bc. Jiří RULC, Ph.D., plk. v. v., Ministerstvo vnitra ČR, 2017 s. 204., [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/je-nutna-pravni-3-2017-pdf.aspx>

¹⁵³ *Aktuální otázky kriminalistické olfaktoriky: prof. PhDr. Jiří STRAUS, DrSc., katedra kriminalistika Policejní akademie ČR v Praze JUDr. Martin KLOUBEK, doktorand katedry kriminalistiky PA ČR v Praze* [online]. 2008 s. 10-18., [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/aktualni-otazky-kriminalisticke-olfaktoriky-237195.aspx>

reality. Odráží se v něm více či méně zřetelně základní zásady trestního řízení.¹⁵⁴ Dokazování je stálou složkou trestního procesu a je to proces, kterým se pomocí použití důkazních prostředků zajišťují důkazy o okolnostech důležitých pro trestní řízení. Policejní orgán má, jakožto orgán činný v trestním řízení, vyhledávat a provádět důkazy tak, aby se zjistil tzv. skutkový stav věci, o němž nejsou již další důvodné pochybnosti. Předmětem důkazu je taková skutečnost, která má být zjištěna a důkazním prostředkem se rozumí takový důkazní prostředek, jenž je používán orgány činnými v trestním řízení k prokázání skutečnosti, která je předmětem důkazu.¹⁵⁵ Dle § 89 Trestního řádu je důkazem: „Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal orgán činný v trestním řízení, není důvodem k odmítnutí takového důkazu. Důkaz získaný nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení nesmí být použit v řízení s výjimkou případu, kdy se použije jako důkaz proti osobě, která takového donucení nebo hrozby donucení použila.“¹⁵⁶

Důležitým rozdělením důkazů pro metodu individuální pachové identifikace je jejich rozdělení na důkazy přímé a nepřímé. Metoda pachové identifikace se bere v našem trestním právu jako důkaz nepřímý, to ovšem neznamená, že by takovýto důkaz byl bezcenný. Nepřímý důkaz dokazuje jinou skutečnost, na jejímž základě je možno posoudit, zda se dokazovaná skutečnost udála, či nikoliv. Dokazování nepřímých důkazů je samozřejmě obtížnější než dokazování důkazy přímými.¹⁵⁷ K dokazování na základě pachové stopy se vyjadřovali před sto lety již kapitáni Josef Povondra a Oldřich Pinkas. Ti ve své práci *Pokyny pro službu pátrací a daktyloskopickou bezpečnostních orgánů* uvedli, že pokud služební pes označí osobu, pak by to mělo být chápáno jako podpůrný důkaz, který sám o sobě nemůže vést k zatčení osoby, ani k domovní

¹⁵⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo procesní. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2016 s. 358. ISBN 978-80-7502-160-1.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 358-364.

¹⁵⁶ § 89 odst. 2 a 3 zákona č. 141/1991 Sb., trestního řádu v aktuálním znění

¹⁵⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo procesní. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2016 s. 382-386. ISBN 978-80-7502-160-1.

či osobní prohlídce. Označení osoby služebním psem měli četníci brát tak, že označená osoba mohla mít vztah k místu činu, či k jeho okolí. Samotné podezření osoby by pak mělo být doloženo i jinými materiálními důkazy.¹⁵⁸ Porovnáme-li jejich názor na pachovou stopu, jakožto nositele důkazu, s dnešním smýšlením o pachových stopách, pak můžeme konstatovat, že se tento názor již celých 100 let nezměnil. Budeme-li hledat metodu individuální pachové identifikace v trestním právu procesním v právních předpisech, tak budeme hledat marně. Tato metoda není trestním právem kodifikována společně jako další obory kriminalistické techniky, kterými je daktyloskopie či mechanoskopie.¹⁵⁹

Problém, se kterým se potýká česká justiční praxe ohledně metody pachové identifikace tkví v tom, že samotná metoda je upravena pouze závazným pokynem policejního prezidenta a tímto spadá pod služební kynologii, ale samotné sejmutí pachové stopy a následný odběr vzorků spadá pod procesní úkony, které upravuje trestní řád. Avšak použití kriminalistické olfaktoriky jako důkazu v praxi si můžeme odůvodnit § 89 odst. 2 trestního řádu ze kterého vyplývá že, za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci a zároveň z tohoto ustanovení vyčteme, že důkazní prostředky je možné doplnit prostředky, jenž trestní řád nezmiňuje.¹⁶⁰ Metoda pachové identifikace má za úkol potvrdit přítomnost či nepřítomnost pachu na místě důležitém pro trestní řízení a z tohoto důvodu může být metoda pachové identifikace pouze důkazem nepřímým. Je tedy zcela na soudci, jestli bude přítomnost pachové stopy na místě činu brát v potaz. Pokud soud shledá tento důkaz jako přípustný, pak může sloužit jako jeden z podkladů pro rozhodnutí o vině a trestu, avšak soud nemůže celé rozhodnutí postavit pouze na nepřímém důkazu.¹⁶¹

¹⁵⁸ DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. 2. vydání. Cheb: Svět křidel, 2022 s. 242. ISBN 978-80-7573-103-6.

¹⁵⁹ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 130. ISBN 978-80-7380-238-7.

¹⁶⁰ Tamtéž, s 130-133.

§ 89 odst. 2 zákon č. 141/1991 Sb., trestního řádu v aktuálním znění

¹⁶¹ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010 s. 133. ISBN 978-80-7380-238-7.

4.2 Návrh de lege ferenda

Dle mého názoru je použití služebního psa k zadržení, či vypátrání podezřelé osoby důležitým policejním úkonem, jehož provedení a s tím spojená dokumentace použití služebního psa by měla být přesně stanovena zákonem, a ne pouze upravena interními předpisy (v tomto případě závaznými pokyny policejního prezidenta), jak je tomu nyní. Já osobně jsem toho názoru, že k použití služebního psa, byť jen k vypátrání podezřelé osoby nebo nalezení doličného předmětu by měla být stanovena odpovídající právní úprava. V tomto ohledu musím sympatizovat s jedním z našich minulých zákonů, a to se zákonem č. 333/1991 Sb., o Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie, ve kterém zákonodárce věnoval samostatný § 44 tomu, kdy a za jakých okolností je policista oprávněn použít služebního psa, i když pouze jako donucovacího prostředku. V tomto spatřuji nedostatek nynější právní úpravy a považuji za nutnou její novelizaci. V tomto případě bychom se mohli inspirovat u našich sousedů. Například slovenská legislativa má již od roku 2005 zakotveno přímé využívání služebních psů v zákoně č. 69/2005 Z. z., o Policajnom zbore. Zde je v § 20 je upraveno použití služebního psa na pachové práce: *„Policajt je pri plnení úloh vyplývajúcich z tohto zákona oprávnený použiť služobného psa na pachové práce najmä pri sledovaní stopy osoby, vyhľadávaní osôb a vecí a identifikácii osôb a vecí.“*¹⁶²

Nezpochybňuji zařazení služebního psa mezi donucovací prostředky, jak je tomu v dnešním zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, jelikož služební pes jako donucovací prostředek slouží. Jeho pouhé upravení jakožto donucovacího prostředku se mi jeví nedostatečné. Speciálně vycvičený služební pes není používán pouze jako donucovací prostředek. To je důvod, proč bych institut služebního psa zařadila díky jeho čichovým schopnostem, které jsou v běžné kriminalistické praxi využívány, i do hlavy šesté zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, a to na základě předchozí inspirace Slovenskou republikou. Hlava šestá tohoto zákona upravuje postup ke vztahu k věcem a vzhledem ke schopnosti

¹⁶² § 20 odst. 1 zákon č. 69/2005 Z. z. zo 4 februára 2005, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

služebního psa nalézt doličné předměty, či podezřelé osoby na základě svých čichových schopností, by bylo vhodné přidat k § 43 ustanovení o použití služebního psa k nalezení osob a věcí důležitých pro vyšetřování. Proto navrhuji následující novelizaci:

§ 43a Policista je oprávněn při plnění úkolu policie použít speciálně vycvičeného služebního psa, a to při pátrání po osobě na základě sledování její pachové stopy. Vypátraná osoba může být psem zadržena, bude-li to situace vyžadovat a nebude-li možno použít jiných prostředků k zadržení osoby.

Novelizován by neměl být dle mého názoru pouze zákon o Policii České republiky, nýbrž i trestní řád ohledně použití služebního psa ke zjištění pachové stopy a následné identifikace možného pachatele na základě metody pachové identifikace osob. Není divu, že zákonodárci nepovažovali za důležité doplnit absenci speciálního ustanovení pro metodu pachové identifikace jako důkazu. Jelikož v praxi si můžeme tuto absenci odůvodnit pomocí § 89 odst. 2 trestního řádu, ze kterého vyplývá že, za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci a zároveň z tohoto ustanovení vyčteme, že důkazní prostředky je možné doplnit prostředky, jež trestní řád nezmiňuje. Tedy kriminalistickou olfaktorikou. Já si však myslím, že po více než stoletém používání metody kriminalistické odorologie by si tato metoda zasloužila být uzákoněna, jako jeden z nositelů důkazu. Služební psi Policie ČR jsou speciálně vycvičení k tomu, aby vyhledávali kriminalistické stopy a doličné předměty. Takovou stopou mohou být mrtvoly, zbraně nebo střelivo a každý nález je doplněn o znalecké zkoumání.

V Hlavě deváté v trestním řádu je upraven postup před zahájením trestního stíhání, kde zákonodárce upravuje v § 158 odst. 3 skutečnost, že policejní orgán opatřuje potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a má na starost zajištění stop trestného činu. A v rámci tohoto opatřování a zajišťování stop by bylo na místě zmínit i použití speciálně vycvičeného služebního psa. Navrhuji tedy k § 158 připojit následující ustanovení:

j) policejní orgán má povoleno používat speciálně vycvičeného služebního psa k tomu, aby vyhledal kriminalistické stopy na základě pachové identifikace.

Metoda pachové identifikace zaujímá důležitou funkci při vyšetřování a je na místě, aby byla tato metoda zahrnuta v právní úpravě trestního řádu jako jeden z nositelů důkazu a nebyla pouze „schovaná“ v § 89, ve kterém se o ní ani přímo nepíše. Bohužel tato metoda i přes všechny učiněné pokusy zůstává upravena pouze v interních předpisech.

ZÁVĚR

Důvodem, proč jsem si vybrala právě toto téma diplomové práce byla skutečnost, že jsem téma služební kynologie odjakživa shledávala velice zajímavým a jelikož mě zajímá historie, chtěla jsem si prostřednictvím psaní této práce prohloubit znalosti ohledně vývoje české služební kynologie. Po ukončení magisterského studia bych chtěla nastoupit k Policii České republiky, a právě služební kynologie je jedním z odvětví, kterému bych se jednou ráda věnovala.

V diplomové práci došlo v prvních kapitolách k nastínění využití služebního psa v různých odvětvích bezpečnostních složek. Práce je zaměřena především na popis historického vývoje využívání speciálně vycvičených služebních psů na našem území a na překážky s tím spojené. Jsou zde popsány počátky oficiálního zavedení psů do četnické služby, výstavba a provoz prvního psince. To odstartovalo úspěšný vývoj československé kynologie. Jsou zde zmíněny i osoby, které stály u zrodu služební kynologie. Jedná se především o Theodora Rottera, Josefa Ježka, Oldřicha Pinkase a Adolfa Horáka, kteří se nejvíce zasloužili o rozvoj kynologie na našem území. Nebylo opomenuto ani Výcvikové středisko Býchory, či zavedení kynologie u Pohraniční strážě, která měla velký vliv na rozvoj kynologie a podílela se na zavedení nového plemene do bezpečnostních složek.

Cílem druhé poloviny práce bylo se z historie pomalu posunout k současné problematice služební kynologie na našem území. Nejdůležitější kapitola diplomové práce je vývoj právní úpravy týkající se využívání služebních psů. Použití služebních psů k pachovým pracím v bezpečnostní službě má na našem území již více než stoletou tradici a první směrnice, upravující použití služebních psů pocházejí právě z dob četnictva. I přes takto dlouhou tradici není využití služebního psa nejen k zadržení prchající osoby, ale především k zajištění pachové stopy jakožto důkazního prostředku, nijak upraveno zákonem.

Osobně jsem toho názoru, že použití služebního psa, ať již jakýmkoliv způsobem, by mělo být stanoveno odpovídajícím právním předpisem. Proto v této části práce přidávám i svůj návrh *de lege ferenda*, kde popisují návrh novelizace právní úpravy a zakončují tím svou diplomovou práci.

Seznam použité literatury

Monografie

DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. 2. vydání. Cheb: Svět křídel, 2022. 336 s. ISBN 978-80-7573-103-6.

HARTL, Karel. *Výchova a výcvik psa: služební a pracovní plemena*. Moravany u Brna: NAŠE VOJSKO, 2022. 304 s. ISBN 978-80-206-1396-7.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2016. 848 s. ISBN 978-80-7502-160-1.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva: I. Habsburská monarchie*. Praha: THEMIS, 1997. 178 s. ISBN 80-85821-52-4

ROTTER, Theodor. *Užití vycvičeného psa ve službě bezpečnostní s hlediska našeho zákonodárství ve srovnání se zákonodárstvím států sousedních. Bezpečnostní služba*.

ROTTER, Theodor. *Výchova a výcvik psa pro účely služební, sportovní a jiné užitkové obory*. 4. vydání. Kroměříž: J. Gusek, 1948. 160 s.

RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. 416 s. ISBN 978-80-904210-3-5.

RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny Československé služební kynologie: vznik, historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014. 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0.

STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 192 s. ISBN 978-80-7380-238-7.

Legislativní zdroje

Zákon č. 286/1948 Sb., o Sboru národní bezpečnosti ve znění k 30. 12. 1948

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 70/1965 Sb., o Sboru národní bezpečnosti

Zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti

Zákon č. 141/1991 Sb., trestního řádu v aktuálním znění

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR ve znění k 15. 07. 1991

Zákon č. 333/1991 Sb., o federálním policejním sboru a Sboru hradní policie

Zákon č. 69/2005 Z. z. zo 4 februára 2005, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 8. července 2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie

Internetové zdroje

4. TAKTIKA POUŽITÍ SLUŽEBNÍHO PSA. *Cz-pes stránky plné psů*. [Online] <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-4.php>.

Bajtler, Martin. 2018. Hradní stráž má i své psovody, prezidenta chrání s ovčáky. *idnes.cz*. [Online] 27. Srpen 2018. https://www.idnes.cz/praha/zpravy/hradni-straz-praha-hrad-prezident-zeman-pes-nemecky-ovcak-kynologie-psovod.A180825_422954_praha-zpravy_nuc.

Bc. Tichá, Vladimíra. 2022. Něco z naší kynologické historie 1. díl. *eCanis.cz*. [Online] 21. Březen 2022. https://www.ecanis.cz/clanky/neco-z-nasi-kynologicke-historie-1-dil_2211.html?pid=54.

Belgický ovčák – Malinois. *PESWEB*. [Online] <https://www.pesweb.cz/cz/belgicky-ovcak-malinois>.

Doc. JUDr. Martin KLOUBEK, Ph.D., pplk. v. v. a Ing. Bc. Jiří RULC, Ph.D., plk. v. v. 2017. Je nutná právní úprava využití speciálně vycvičeného služebního psa k pachovým pracím? *Ministerstvo vnitra ČR*. [Online] 2017. [Citace: 21. Únor 2023.] <https://www.mvcr.cz/soubor/je-nutna-pravni-3-2017-pdf.aspx>.

HISTORIE VZNIKU SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE. *Cz-pes stránky plné psů*. [Online] <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php>.

Kejř, Václav. 2021. Změny ocenění v oddílech Mistrovství ČR IGP a ZVV3. *Český kynologický svaz*. [Online] 2. Únor 2021. <http://www.kynologie.cz/novinky/zmeny-oceneni-v-jednotlivych-oddilech-mistrovstvi-cr-igp-a-zvv3.htm>.

Klézl, Tomáš a Plíhal, Jakub. 2019. Neříkáme pyropes, ale bombočuch. Hledače výbušnin nesmí zmást ani továrna na granule. *Aktuálně.cz*. [Online] 28. Leden 2019. <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pyropes-bombocuch-vyvcvik-bychory-psovodi-policie/r~b8a9ea62200e11e9b73eac1f6b220ee8/>.

Klub českého pohraničí. 2022. Psi ve službách Pohraniční stráže – jak to bylo? *eCanis.cz*. [Online] 26. Červenec 2022. https://www.ecanis.cz/clanky/psi-ve-sluzbach-pohranicni-straze-jak-to-bylo_2332.html?pid=53.

Křivohlavý, Pavel. 2018. V Prackovicích je policejní chovatelská stanice, jediná v republice. *idnes.cz*. [Online] 16. Červenec 2018. https://www.idnes.cz/usti/zpravy/prackovice-chovatelska-stanice-psi-policejni-areal.A180716_154829_usti-zpravy_mi.

Labradorský retrivr. *Spokojenýpes.cz*. [Online] <https://www.spokojenypes.cz/labradorsky-retrivr/>.

O Pohraniční stráži. *Státní hranice a pohraniční turistika*. [Online] <https://www.zdeneksmida.cz/ochrana-statnich-hranic/pohranicni-straz/o-pohranicni-strazi.html>.

Pašková, Miroslava a Lang, Katka. 2012. Rozmach využití psů v českých ozbrojených sborech datujeme do 20. let minulého století. Od té doby se leccos změnilo. *Ministerstvo obrany České Republiky*. [Online] 22. Červen 2012. <https://acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/rozmach-vyuziti-psu-v-ceskych-ozbrojenych-sborech-datujeme-do-20--let-minuleho-stoleti--od-te-doby-se-leccos-zmenilo-71306/>.

2010. Pohlaví a rasy služebních psů PČR. *Policie ČR*. [Online] 19. Březen 2010. <https://www.policie.cz/clanek/pohlavi-a-rasy-sluzebnich-psu-pcr.aspx>.

Policie České republiky – Služba cizinecké policie. *Policie ČR*. [Online] <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-94605.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>.

Policie ČR. Odbor služební kynologie a hipologie. *Policie ČR*. [Online] <https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>.

Prof. PhDr. Jiří STRAUS, DrSc. a JUDr. Martin KLOUBEK. 2008. Aktuální otázky kriminalistické olfaktoriky. *Policie ČR*. [Online] 2008. <https://www.mvcr.cz/clanek/aktualni-otazky-kriminalisticke-olfaktoriky-237195.aspx>.

Prof. PhDr. Jiří STRAUS, DrSc. a JUDr. Martin KLOUBEK. 2008. Aktuální otázky kriminalistické olfaktoriky. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [Online] 2008. <https://www.mvcr.cz/clanek/aktualni-otazky-kriminalisticke-olfaktoriky-237195.aspx>.

r., brig. gen. Mgr. Oldřich MARTINŮ v. 2009. 80 ZÁVAZNÝ POKYN policejního prezidenta ze dne 17. června 2009: kterým se upravuje činnost služební kynologie a služební hipologie. [Online] 17. Červen 2009. [Citace: 22. Únor 2023.] <https://www.policie.cz/soubor/004-priloha-c-7-pdf.aspx>.

Růžička, Daniel. Sbor národní bezpečnosti (SNB). *Totalita*. [Online] <https://www.totalita.cz/vysvetlivky/snb.php>.

Škápíková, Jitka, Petáková, Helena a Moravec, Dan. 2014. Pavlovův reflex. *Český rozhlas*. [Online] 2014. Květen 2014. <https://dvojka.rozhlas.cz/pavlovuv-reflex-7548422>.

Služební kynologie. *Vězeňská služba České Republiky*. [Online] <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-nove-sedlo/clanky/detail/sluzebni-kynologie>.

2016. Středočesští policisté mají speciálně vycvičeného psa na hledání lidských ostatků. *Policie ČR*. [Online] 2016. <https://www.policie.cz/clanek/stredocessti-policiste-maji-specialne-vycviceneho-psa-na-hledani-lidskych-ostatku.aspx>.

Třebická, Mira. VÁNOČNÍ SVÁTKY NA VETERINÁRNÍ ZÁKLADNĚ GRABŠTEJN. *Ministerstvo obrany České Republiky*. [Online] <https://www.army.cz/scripts/detail.php?id=8417>.

VHODNÁ PLEMENA PRO VÝCVIK. *HELPPES Centrum výcviku psů pro postižené*. [Online] <https://helppes.cz/psi-pomocnici/vhodna-plemena-pro-vycvik/>.

2007. Výcvikové středisko Pyšely u Prahy 1925. *Historie bezpečnostních sborů*. [Online] 10. Červen 2007. <https://inoboediens.estranky.cz/clanky/sluzebni-kynologie/vycvikove-stredisko-pysely-u-prahy-1925.html>.

2022. Výcvikové zařízení služební kynologie. *Celní Správa České Republiky*. [Online] 3. Květen 2022. <https://www.celnisprava.cz/cz/onas/Stranky/vycvikove-zarizeni-sluzebni-kynologie.aspx>.